

*žene u crnom
beograd*

Izveštaj

**septembar, oktobar,
novembar i decembar
2020**

Kao i dosada, donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u navedenom periodu a ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrnom.org ili nam se obratite putem mail: office@zeneucrnom.org

Unapred se solidarno zahvaljujemo.

Izveštaj

**septembar, oktobar,
novembar i decembar
2020.**

Ulične akcije:

U ovom izveštajnom periodu organizovale smo devet **(9)** akcija, a takođe smo aktivno učestvovala i u drugim uličnim akcijama:

- komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime
- feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke..

KOMEMORACIJE/OBELEŽAVANJE VAŽNIH DATUMA ZLOČINA POČINJENIH U NAŠE IME, KAO I DRUGIH ZLOČINA NAD CIVILNIM STANOVNIŠTVOM, TOKOM I NAKON RATOVA, NA PROSTORU BIVŠE JUGOSLAVIJE:

Beograd, 5. oktobar

“Nikada nećemo zaboraviti zločin u Topčideru”

- povodom šesnaeste godišnjice zločina u Topčideru
- ubistva dvojice vojnika (Dragana Jakovljevića i Dražena Milovanovića) u vojnom objektu kasarne Karaš/Topčider (05. oktobra 2004.), Žene u crnom su organizovale dve akcije. Komemoraciji žrtvama ispred kasarne u Topčideru, zajedno sa porodicama žrtava, prisustvovalo je oko desetak aktivista/kinja. Na komemoraciji ispred kasarne u Topčideru desila bilo je više incidenata. Jedan od prolaznika je jednoj aktivistkinji rekao „Jebem ti mater, kurvo jedna.“. Potom su iz tri različita automobila, ljudi dobacivali razne uvrede i psovke: „Sram vas bilo, primete pare“, „Jebem vam mater“, „Izdajnici srpstva“, „Zašto ste se okupili, šta ćete tu?“, kako nama aktivistkinjama Žena u crnom, tako porodicama žrtava i njihovom advokatu.

Tokom stajanja u centru grada/Knez Mihajlova ulica, izvedena je scenska akcija: *Ko je ubio vojnike?*, uz sledeće transparente:

Nikada nećemo zaboraviti zločin u Topčideru!

Solidarnost

Odgovornost

Ko je ubio vojnike?

U ovoj akciji učestvovalo je **15** aktivista/kinja.

Beograd, 22. oktobar

„Pamtimo zločin u Sjeverinu“

– povodom 28 godišnjice zločina u Sjeverinu, aktivistkinje Žena u crnom su održale stajanje u crnini i ćutanju u Knez Mihailovoj ulici u Beogradu.

Na stajanju su bili istaknuti sledeći transparenti:

- Pamtimo zločin u Sjeverinu
- Imena ubijenih žrtava
- 22.10.1992. pripadnici srpske paravojne formacije Osvetnici u iz autobusa na liniji Priboj – Rudo oteli 17 žitelja mesta Sjeverin

Stajanju je prisustvovalo oko petnaestak (15) aktivistkinja i aktivista. I ovom prilikom neki prolaznici su vređali aktivistkinje.

Istog dana (22. oktobra) na komemoraciji u Sjeverinu prisustvovala/ su aktivistkinje/i Mreže Žena u crnom iz Beograda, Prijepolja i Novog Pazara i odale su poštu ubijenim civilima, a nakon toga otišle u mesto Mioče i položile cveće.

Beograd, 18. novembar

„Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru!“

– povodom 29 godišnjice pada Vukovara, Žene u crnom su u Knez Mihailovoj ulici, u Beogradu organizovale stajanje u crnini i ćutanju.

Na stajanju su bili istaknuti sledeći transparenti:

Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru

Transparent sa slikom razrušenog grada i podacima o stradanju

Solidarnost

Odgovornost

Tom prilikom izvedena je scenska akcija:

na pločniku je solju napisano: *Vukovar (1991.-2020.)*.

Na protestu je bilo prisutno oko petnaestak (15) aktivistkinja i aktivista. Na protestu se desio sledeći incident: muškarac sa detetom u naručju flašom vode je polio kutije soli, a potom je prešao nogama po slovima koja su bila ispisana na pločniku, tako rasturajući ih...

Dva prizora tokom stajanja – Beo(grad) falsifikuje i negira...

Jedna aktivistkinja je delila letke i pri tom imala dva susreta. Jedan susret sa grupom srednjoškolaca i drugi sa dvojim starijih muškaraca. Na pitanje da li znaju o čemu se radi, jedan dečko je odgovorio: „Naši su mnogo ginuli i stradali u Vukovaru.“ Aktivistkinja je onda pitala: „Ko su to naši?“, na šta je on odgovorio uz odobravanje svih ostalih: „Naravno, Srbi. Stradali su i Hrvati, ali mi sa njima nemamo veze.“

Dvojica starijih muškaraca su aktivistkinju pitala:

„Šta ovo radite?

Sram vas bilo!

Jeste li vi Srpkinja?

Hrvati su uništili Vukovar.“

**FEMINISTIČKE, ANTIFAŠISTIČKE, ANTIRATNE,
ANTIRASISTIČKE, ANTIMILITARISTIČKE AKCIJE:**

U ovom periodu organizovale smo sledeće ulične akcije:

Beograd, 9. septembar

„Stop nasilju u Belorusiji! Podrška nenasilnim protestima u Belorusiji!“

Žene u crnom su povodom nasilja u Belorusiji, organizovale antiratnu akciju/stajanje u crnini i ćutanju. Na protestu je bio istaknut transparent Žene u crnom protiv rata, kao i sledeće parole na beloruskom i srpskom jeziku:

Stop nasilju u Belorusiji

- *Спыніце гвалт у Беларусі;*
Podrška nenasilnim protestima
- *Мы падтрымліваем мірныя пратэсты.*
Lukašenko mora da ode
- *Лукашэнка сыходзь (уходи)*
Putine, Belorusija nije Rusija
- *Пуцін, Беларусь - гэта не Расія.*
Podrška otporu žena Belorusije
- *Мы падтрымліваем жаночыя пратэсты ў Беларусі.*

U ovoj akciji je učestvovalo desetak (**10**) aktivistkinja i aktivista.

Beograd, 21. septembar

„Sve za mir, zdravlje i znanje, ništa za naoružanje!“

– povodom 21. septembra – Svetskog dana mira, Žene u crnom su organizovale mirovnu akciju u Knez Mihailovoj ulici.

Na stajanju su bili istaknuti sledeći transparenti na srpskom i engleskom jeziku:

- *Mir, solidarnost, pravda! /Peace, Solidarity, Justice!*
- *Ne šlemove ni svetišta – već kompjutere i igrališta! /We don't need helmets or sanctuaries – we need computers and medicines!*
- *Ne tenkove, ni crkve – već bolnice i škole! /We don't need tanks or churches, we need hospitals and schools!*
- *Stop izvozu i uvozu oružja! / Stop trade arms!*
- *21. septembar – Svetski dan mira /21. Septembar – World peace Day*
- *Žene u crnom /Women in Black*
- *Zaustavite rat a ne izbeglice! / Stop the war, not refugees!*
- *Stop teroru nad izbeglicama i policijskoj brutalnosti! / Stop terror against refugees and policy brutality!*
- *Solidarnost sa antifa protestima u SAD! / Solidarity with Antifa protests in USA!*
- *Stop nasilju u Belorusiji! / Stop violence in Belarus!*

U ovoj akciji učestvovalo je desetak (10) aktivistkinja i aktivista.

Beograd, 7. oktobar

„Stop ratu u Nagorno Karabahu“

- povodom rata u Nagorno Karabahu
 - oružanog sukoba između Jermenije i Azerbejdžana,
- Žene u crnom su organizovale mirovnu akciju u crnini i ćutanju, u Knez Mihailovoj ulici.

Na stajanju su bili istaknuti sledeći transparenti na srpskom, jermenskom i azerskom jeziku:

- **Stop ratu u Nagorno Karabahu!**
- Դադարեցրէք պատերազմը Լեռնային Ղարաբաղում
- Dağlıq Qarabağdakı müharibə dayandırılınsın!
- Stop the war in Nagorno Karabak!

– Solidarnost sa sestrama iz Nagorno Karabaha, Jermenije i Azerbejdžana!

- Համերաշխություն Հայաստանից և Ադրբեջանից ժամանած քույրերի հետ
- Qarabağdaki, Erməni və Azərbaycanlı bacılarla həmrəyik!
- Solidarity with sisters from Nagorno Karabak, Armenia and Azerbaijan!

– Podržavamo dezertere iz Nagorno Karabaha, Azerbejdžana i Jermenije!

- Մենք աջակցում ենք փախստականներին՝ Ադրբեջանում և Հայաստանում
- Qarabağdaki, Azərbaycanda və Ermənistanda hərbi vəzifədən yayınmaq istəyənləri dəstəkləyirik.
- We support war deserters in Nagorno Karabak, Azerbaijan and Armenia!

– Srbija izvozi oružje Jermeniji i Azerbejdžanu. Stop!

- Սերբիան գնք է արտահանում Հայաստան և Ադրբեջան. Կանգ առեք!!!
- Serbiya Ermənistana və Azərbaycana silah ixrac edir. Müharibəyə SON!
- Serbia exports weapons to Armenia and Azerbaijan. Stop!

Pored ovih transparentata, istaknut je i transparent 'Žene u crnom protiv rata', kao i antimilitaristički simboli - slomljene pušaka u duginim bojama.

U akciji je učestvovalo oko **15** aktivistkinja i aktivista.

Beograd, 28. oktobar

„Stop zabrani abortusa u Poljskoj!“

- povodom aktuelne političke situacije u Poljskoj
 - odluci Ustavnog suda Poljske da se zabrani abortus,
- Žene u crnom su ispred ambasade Republike Poljske u Beogradu, organizovale stajanje u crnini i ćutanju.

Na protestu su bili istaknuti sledeći transparenti na poljskom i srpskom jeziku:

- *Fašistički mrak u budžak!*
- *Solidarnost sa feministkinjama u Poljskoj*
- *Stop zabrani abortusa u Poljskoj*
- *Žene u crnom*
- *Gonite se!*
- *Ženski pakao!*
- *Ovo je rat!*
- *I revolucija je žena!*

U protestu je učestvovalo tridesetak **(30)** aktivistkinja i aktivista.

Beograd, 9. novembar

„Stop fašizmu!“ – povodom 9. novembra – Međunarodnog dana borbe protiv fašizma i antisemitizma, Žene u crnom su u saradnji sa Savezom antifašista Srbije, organizovale antifa akciju.

Na protestu su bili istaknuti sledeći transparenti:

- *Stop fašizmu!*
- *Žene u crnom protiv fašizma*

Na početku akcije *Ivan Nikolić*, glumac Dah teatra, je pročitao: .
9 novembra 1938. godine počeo je veliki pogrom Jevreja u nacističkoj Nemačkoj, poznat kao 'Kristalna noć'. To je bio prvi korak u sistematskom progону i masovnim ubistvima Jevreja širom Evrope. I danas, posle više od 80 godina, u Evropi i Srbiji fašizam ne miruje!

Tom prilikom je izvedena scenska akcija: „*Stop fašizmu – Antifašizam je naš izbor!*“: glumac je čitao dok su aktivistkinje uzvikivale i dizale znak stop na kome je bilo ispisano na srpskom i engleskom jeziku Ponosna antifa / Proud to be antifa!

Negiranje Holokausta – **Osudite!**

Negiranje genocida Srebrenici – **Kaznite!**

Režim promoviše i rehabilituje ratne zločince – **Osudite!**

Antifa, antifa antifašistkinja ja, antifa, antifa antifašista sam ja!

Zlatibor Lončar, ministar zdravlja daje uvredljive i diskriminatorne o Crnogorcima – **Kaznite!**

Ratko Dmitrović, ministar za brigu o porodici i demografiju daje mizogine izjave o feministkinjama – **Osudite!**

Aleksandar Vulin, bivši ministar odbrane i sadašnji ministar policije naziva Kosovske Albance „Šiptarima“ – **Osudite!**

Antifa, antifa antifašistkinja ja, antifa, antifa antifašista sam ja!

Masovne grobnice Miloševićevog režima – **Otkrijte!**

Neonacističke, fašističke i ostale ultradesničarske organizacije vrše teror i nasilje na ulicama, umetničkim događajima, romskim naseljima, izbegličkim kampovima – **Zabranite!**

Braniteljke i branitelje ljudskih prava – **Zaštitite!**

Antifa, antifa antifašistkinja ja, antifa, antifa antifašista sam ja!

Poslednjih godina više stotina radnika je poginulo na građevinama i za to niko nije odgovarao – **Kaznite!**

Policijske, parapolicijske, batinaške i huliganske formacije vrše teror nad mirnim demonstrantima i političkim neistomišljenicima – **Kaznite!**

Profašističke organizacije šire rasističku mršnju, organizuju narodne patrole, terorišu izbeglice i migrante – **Kaznite!**

Antifa, antifa antifašistkinja ja, antifa, antifa antifašista sam ja!

Potom je pročitana pesma

„Prvo su došli...” nemačkog pastora Martina Niemöller

*Kada su nacisti došli po komuniste,
ja sam ćutao;
jer nisam bio komunista.*

*Kada su zatvorili socijaldemokrate,
ja sam ćutao;
jer nisam bio socijaldemokrata.*

*Kada su došli po sindikalce,
ja se nisam pobunio;
jer nisam bio sindikalac.*

*Kada su došli po mene,
nije preostao niko da se pobuni.*

Pesma Prvo su došli...

Pastor Martin Niemöller (1892–1984)

I na kraju je istaknut transparent:

– U Grčkoj je rođena demokratija

– u Grčkoj se antifašizmom brani demokratija!

Antifa akcija je organizovana na Trgu Republike, uz učešće oko tridesetak (30) aktivista/kinja.

Beograd, 6. decembar

“Stop femicidu!” - povodom 6. decembra – Međunarodnog dana borbe protiv femicida, Autonomni ženski centar i Žene u crnom iz Beograda, uz podršku udruženja žena Anima iz Đulića (BiH), organizovale su feminističku akciju u crnini i ćutanju „Stop femicidu!“, na Trgu Republike.

Na stajanju su bili istaknuti sledeći transparenti:

- Ženski životi su važni!
- *Women’s Lives Matter*
- 6. decembar – Dan borbe protiv femicida
- Stop ubijanju žena!
- Stop femicidu!
- U Srbiji su muškarci u nasilju u porodici ubili 22 žene (januar-decembar 2020.)

Ovom prilikom izvedena je scenska akcija: na pločniku su poređana 22 para cipela, u koje su stavljena imena ubijenih žena. Potom je istaknut transparent *Ovo nije smelo da se desi.*

U akciji je učestvovalo dvadesetak (20) aktivistkinja i aktivista. Grupa muškaraca je dobacivala: „Sramota!“, „I muškarci su Žene u crnom!“

SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU/TRANZICIONA PRAVDA

– FEMINISTIČKI PRISTUP

Ovo je jedna od najvažnijih aktivnosti Žena u crnom. Sastoji se od mnoštvo segmenata: uličnih akcija, radionica, predavanja, stvaranje različitih modela tranzicione pravde sa feminističkog stanovišta, saradnje sa srodnim organizacijama u vidu zajedničkih akcija, (kampanja, konsultativnih sastanka).

KAŽNJIVOST ZLOČINA – PUT DO PRAVEDNOG MIRA:

PRAĆENJE SUĐENJA U SPECIJALNOM SUDU

U ovom izveštajnom period, zbog epidemiološke situacije, najveći broj suđenja je bilo otkazano i navodimo samo one koji su održani.

Brčko
Bosna i Hercegovina

Suđenje za zločin u Brčkom (Bosna i Hercegovina)

– 27. maja 2019. godine počeo je glavni pretres protiv okrivljenog Miloša Čajevića. Zamenik tužioca za ratne zločine, Mioljub Vitorović pročitao je optužnicu, po kojoj se optuženi Miloš Čajević, pripadnik Vojske Republike Srpske, u periodu od maja do jula 1992. godine u gradu Brčko, vršio protiv osoba bošnjačke nacionalnosti krivična dela: *zastašivanje i teror; nečočeočno postupanje i seksualne zločine*.

U ovom izveštajnom period održano je samo jedno ročište:

5. novembra: svedočila je svedokinja N.A. bošnjačke nacionalnosti, koja je preživela silovanje u ratu.

Ročište zakazano za 18. decembar je otkazano zbog epidemiološke situacije.

Kalinovik
Bosna i Hercegovina

Suđenje za ratni zločin u Kalinoviku/Bosna i Hercegovina

– U optužnici Tužilaštva za ratne zločine, navodi se da je Dalibor Krstović, u avgustu 1992. sa još jednim nepoznatim pripadnikom Vojske Republike Srpske (VRS) došao do Osnovne škole 'Miladin Radojević' u Kalinoviku, gde su nezakonito držani bošnjački civili, uglavnom žene i deca i manji broj muškaraca, te da je Krstović silovao Bošnjakinju. Nakon toga, silovao ju je i NN pripadnik VRS koji je bio sa Krstovićem. Optuženi Krstović negira ove optužbe.

U ovom izveštajnom periodu održano je samo jedno ročište: održano je 3. novembra pred Specijalnim sudom ispitivanjem četiri svedoka: Panjeta Tahir, Predrag Đerem, Nenad Jokić i Nenad Ćiro. Međutim, niko od njih, navodno, nema neposredno saznanje o optužbama za silovanje za koje se terete Krstović.

Ročište zakazano za 10. decembar otkazano je zbog epidemiološke situacije.

(Izveštaje sa navedenih ročišta možete naći na sajtu ŽUC-a)

SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU – ZAJEDNIČKO PROMIŠLJANJE

(susreti, predavanja...) u organizaciji ŽUC-a i srodnih organizacija civilnog društva:

Beograd, 28. i 29. septembar 'Program razmene Beograd-Prijedor-Priština'

– Škola Fonda za humanitarno pravo, Beograd; učesnici/e su bili mladi aktivisti/kinje iz Srbije, BiH, Kosova. Cilj Škole je povezivanje mladih iz navedenih zemalja, bila je zamišljena u vidu predavanja o suočavanju s prošlošću, razgovora, poseta mestima stradanja u Prijedoru i na Kosovu. Međutim, zbog epidemije korona virusa, program je morao da se održi online. U okviru ovog programa *Staša Zajović* iz ŽUC-a je govorila 28. septembra o Ženskom sudu – feministički pristup pravdi i o antiratnom angažmanu u Srbiji tokom devedesetih.

Beograd, 16. decembar

„Jačanje žena pogođenih ratnim seksualnim i rodno zasnovanim nasiljem na Zapadnom Balkanu – za kulturu priznavanja i pomirenja“ (*“Amplifying Voices of Women affected by war-related SGBV in the Western Balkan- For a culture of Recognition and Reconciliation”*). Radni sastanak o aktivnostima u okviru navedenog projekta između partnerskih organizacija (Autonomni ženski centar, Inicijativa mladih za ljudska prava i Žene u crnom) je održan online, a učestvovalo je šest aktivistkinja i jedan aktivista.

UMETNIČKI ANGAŽMAN U SUOČAVANJU S PROŠLOŠĆU

– TRANZICIONOJ PRAVDI

U ovom periodu nastavljena je praksa zajedničkog rada i saradnje umetničkih kolektiva, profesionalnih pozorišta, umetnica/ka angažovanih na umetničkom oblikovanju otpora ratu, ratnim zločinima, represiji, kršenju ljudskih prava. Pored već navedenih umetničko-aktivističkih inicijativa, pre svega u rubrici »Ulične akcije«, u ovom periodu organizovano je više radnih

sastanaka u vezi sa osmišljavanjem i realizacijom aktivističko-umetničkih akcija sa umetničkim kolektivima (Škart i Dah teatar) iz Beograda.

Video aktivizam: tranziciona pravda – feministički pristup

U cilju poboljšanja vidljivosti efekata različitih modela tranzicione pravde, posebno onog sa feminističkog stanovišta, koji promovišu Žene u crnom (ŽUC), tokom 2010. godine stvorena je grupa video aktivistkinja i aktivista, koja se osposobila za snimanje, montažu, digitalizaciju i postavljanje na internet video i audio materijala koji je prikupljen tokom redovnih aktivnosti ŽUC, da bi on, u formi kratkih filmova, postao dostupan široj javnosti. U ovom izveštajnom periodu grupa je realizovala sledeće video materijale:

- **„Svenka“** – prevod i titlovanje na engleskom dokumentarnog filma o psiholingvistkinji, profesorki emerita Svenki Savić (*45 minuta*) u produkciji Grupe za videoaktivizam ŽUC-a; scenario i režija *Fahrudin Kladničanin*, snimatelj *Neđo Gavrić*, montaža *Marija Aranđelović*.
- **“Stop fašizmu”** – (*4:33 min.*) – dokumentarni film o antifa akciji povodom 9. novembra – Međunarodnog dana borbe protiv fašizma i antisemitizma; akcija u organizaciji ŽUC-a i Saveza antifašista Srbije izvedena je u Beogradu 9. novembra 2020.
- **“Patrijarhat nazad – feminizam napred”** (*3.37 minuta*) film o uličnoj akciji u organizaciji Žena u crnom, održanoj 8. marta 2020. godine, povodom Međunarodnog dana žena; u produkciji grupe za videoaktivizam, montaža *Marija Aranđelović*.
- **„Feminism forward, patriarchy back“** (*3.37 minutes*)
– On the occasion of March 8 – International Women’s Day,

Women in Black organized a street action on March 8, 2020, in Belgrade's Republic Square, under the name Feminism Forward, Patriarchy Back.

(Video materijale mogu se naći na kanalu *Žena u crnom*, na youtube.com)

MREŽE, KOALICIJE – UZAJAMNA PODRŠKA I SOLIDARNOST

Žene u crnom su pokretačice ili aktivne učesnice brojnih regionalnih mreža, koalicija i saveza, aktivne učesnice u aktivnostima srodnih organizacija radi jačanja uzajamne podrške, solidarnosti, civilnog društva i demokratije u Srbiji i u celoj regiji.

U ovom periodu realizovane su sledeće aktivnosti od kojih izdvajamo sledeće:

SASTANAK MREŽE ŽENA U CRNOM, 17, 18. I 19. SEPTEMBRA 2020., U VRNJAČKOJ BANJI

Na sastanku Mreže Žena u crnom učestvovala su **43** osobe iz **15** gradova (BiH (5); Crna Gora (1); Hrvatska (1) i Srbija (36).

Četvrtak, 17. septembar

Posle predavljanja učesnica i učesnika, prikazana je prezentacija *Ostavili su trag u nama* (omazh aktivistkinjama i aktivistima na lokalnom, regionalnom i globalnom planu, koje su preminule u periodu od prošlog sastanka (februar 2020.).

U slici i reči – o aktivnostima Mreže Žene u crnom Srbije, u prethodnom periodu

(od sastanaka Mreže – februaru i junu do septembra 2020.)

U prvom delu predstavljene su aktivnosti Žena u crnom iz Beograda i zajedničke aktivnosti Mreže:

O uličnim akcijama, posećivanju mesta zločina počinjenih u naše ime i suđenjima za ratne zločine, govorili su *Miloš Urošević* iz Beograda i *Ramiz Berbić* iz Tuzle.

Feministička etika brige i odgovornosti – akcije ženske solidarnosti, uzajamna podrške, posete, razmene u regiji u cilju izgradnje pravednog mira, o čemu su govorile *Violeta Đikanović* i *Suvada Selimović*.

O Ženskom sudu i Ženskom mirovnom aktivizmu govorile su :

Staša Zajović, Nela Pamuković,

Mira Vilušić, Suvada Selimović.

U segmentu aktivnosti koji se zove *Solidarnost je naša snaga* govorile su sledeće aktivistkinje i aktivisti:

- o sudskom postupku Marija Lukić vs Milutin Jeličić Jutka, koji je trajao od maja 2019. do jula 2020. godine govorio je *Miloš Urošević*;
- o sudskom postupku u Ivanjici – solidarnost sa porodicom Milivojević iz Lučana govorila je *Nastasja Radović*;
- o akcijama solidarnosti tokom pandemije govorila je *Violeta Đikanović*;
- o akcijama podrške i pomoći izbeglicama govorio je *Ramiz Berbić*.

U drugom delu predstavljene su **aktivnosti grupa iz Mreže ŽUC-a**, a koje su od prethodnog sastanka bile izuzetno važne u njihovoj sredini, u regiji:

O radnim pravima žena

- o aktivnostima “NENA – grupa za mir i prava žena“, Leskovac govorila je *Milka Rosić* o raznim vidovima eksploatacije u *fabrikama u stranom vlasništvu* u Leskovcu, pre svega u ‘Juri’ - fabrici kablova. Slična situacija je i u drugim fabrikama u južnoj Srbiji (Lebane itd.).

U okviru programa podrške ‘*Naša radna prava*’, koju grupa NENA pruža radnicama i radnicima, aktivistkinje su u *javnom sektoru* zabeležile brojna svedočenja o zlostavljanju radnica/ka na radnom mestu, a nepostojanje sindikalne zaštite pogoršava njihov težak položaj.

Potočari, Srebrenica – Međunarodni omladinski kamp

(10. – 24. jul 2020. godine)

- o učešću na ovom kampu govorio je *Vladimir Joić* iz Leskovca. Od aktivnosti tokom ovogodišnjeg kampa Vladimir je govorio o: čišćenju Memorijalnog centra u Potočarima nakon komemoracije žrtvama genocida 11. jula; pomoći na izgradnji Centra za stara lica u Potočarima; učešću u renoviranju kuća i čišćenju dvorišta lokalnom stanovništvu, branju malina, sakupljanju sena, izgradnji vodovodnih

i distributivnih mreža, čišćenju i renoviranju lokalnih puteva, čišćenju parkova, reka i jezera itd.

O osnivanju Partije radikalne levice/PRL govorio je *Aleksandar Kraus*: „PRL je formirana početkom septembra 2020.; okuplja studente, intelektualce, neke levičarske grupe; mlade žene čine polovinu članstva i to ohrabruje“ itd.

Istraživanje o reproduktivnim i radnim pravima žena u Srbiji: o uticaju rastućih tendencija klerikalizacije na stavove žena o reproduktivnim pravima i o povezanosti radnog zakonodavstva (radnih prava) i reproduktivnih prava. Istraživanje su vodile prof. dr **Ildiko Erdei** i prof. dr **Lidija Radulović** (Filozofski fakultet u Beogradu, Katedra za etnologiju), a statistički ga je obradila **Anđelija Vučurević**.

Istraživanje, kao i istoimenu publikaciju predstavili su: prof. dr *Lino Veljak*, Filozofski fakultet Sveučilišta, Zagreb (recenzent publikacije), *Anđelija Vučurević*, statističarka i *Stasa Zajović*, autorka predgovora. Izdvajamo sledeće delove izlaganja:

Lino Veljak: Ova knjiga predstavlja izvještaj o istraživanju koje je u organizaciji Žena u crnom i pod vođstvom autorica provedeno 2019. na teritoriju Srbije. Analizom empirijskog materijala autorice su došle do niza veoma značajnih zaključaka, među kojima posebno valja naglasiti:

- unatoč rastućoj retradicionalizaciji i unatoč svim nastojanjima države da svoju populacijsku politiku uskladi sa stavovima tradicionalnih vjerskih zajednica (na čelu sa Srpskom pravoslavnom crkvom) većina žena u Srbiji i dalje smatra da se neotuđivo pravo žene sastoji u samostalnom odlučivanju hoće li, kada, koliko i s kime imati djecu;
- većina žena ne smatra abortus ubojstvom (i to u značajnoj mjeri odlučnije nego u istraživanju 2008. godine) i protivi se stigmatizaciji žena koje ga vrše, odbacuje zahtjeve Srpske pravoslavne crkve da se on zabrani, ali se zalaže za restriktivno korištenje prava na prekid trudnoće itd.

Anđelija Vučurević, koja se bavila statističkom obradom podataka, navela je neke napomene o istraživanju i istraživačkom metodu: Istraživanje je trajalo dva i po meseca, od marta do sredine maja 2019. godine. Bilo je *angažovano 50 anketarki*, a na anketu je odgovorilo 1 050 ispitanica iz cele Srbije, po slučajnom uzorku. Zastupljenost po regionima je određena na osnovu podataka Zavoda za statistiku Srbije, na osnovu rezultata Popisa iz 2011. godine. U odnosu na zastupljenost u opštoj populaciji, u uzorku ovog istraživanja više su zastupljene visokobrazovane žene, kao i zaposlene (u uzorku je više od 65% zaposlenih, dok ih u opštoj populaciji ima oko 45%). Takođe, u uzorku preovlađuju mlađe ispitanice - zastupljenost onih ispod 50 godina starosti je veća nego u opštoj populaciji, dok su starije žene podzastupljene, naročito one preko 65 godina starosti. Ove

karakteristike uzorka treba isto tako imati u vidu prilikom tumačenja rezultata' itd.

Staša Zajović: 'Ovo istraživanja nadovezuje se na istraživanje Žena u crnom o reproduktivnim pravima i retraditionalizaciji koje je sprovedeno 2008. godine. Međutim, u prethodnom istraživanju nije bilo reči o radnim pravima tako da sadašnje istraživanje omogućava da sagledamo kako žene procenjuju svoje mesto na tržištu rada i uslove pod kojima rade, u vremenu nakon ekonomske krize i intenzivnijeg uvođenja neoliberalnih ekonomskih mera.

Najvažniji nalaze iz analize empirijskog materijala koju su napravile autorke istraživanja. Najvažniji nalazi istraživanja:

Reproduktivna prava:

- **64,7%** podržava pravo da žena samostalno donosi odluku o tome da li će, kada, koliko i sa kim imati decu;
- **76,6%** žena smatra da odluka o rađanju više dece treba da bude doneta u skladu sa potrebama, interesima i željama žena, a ovu tvrdnju podržava veliki procenat žena, bez obzira na versko opredeljenje;
- **4,8%** ispitanica su se izjasnile da je rađanje više dece povezano sa nacionalističkim strahovima i fantazmima da će etničke grupe sa visokim natalitetom ugroziti većinski narod u Srbiji. Opasnost od drugih etničkih grupa sa većim natalitetom podjednako je nevažna i vernicama i neverujućima.

Abortus:

- **2/3** žena (ispitanica) smatra prekid trudnoće jednim od svojih osnovnih prava;
- **više od 3/4 vernica (83,2%)** ne smatra abortus ubistvom deteta (uprkos kampanjama u javnom diskursu tokom poslednje dve decenije, i pored čestog etiketiranja žena kao čedomorki u božićnim poslanicama);
- **76,4%** vernica smatra da je zabrana abortusa neprihvatljiva mera;
- **99%** ispitanica ne prihvata da se abortus okarakterise kao zločin itd.

Radna prava:

istraživanje je pokazalo da su žene spremnije da odgovaraju *na pitanja koja su u vezi sa njihovim reproduktivnim izborima, nego kada je reč o radu i radnim pravima*. Naime, i na ovo pitanje je zabeležen manji broj odgovora, iz čega se može zaključiti da možda postoji i strah da odgovori na ova pitanja mogu na neki način da ih kompromituju pred njihovim poslodavcima i da dovedu do gubitka posla.

Najvažnija radna prava su:

redovna isplata zarada (**75,6%**); bezbedni uslovi rada (**preko 50%**); manje od **1/3** ispitanica smatra da je osmočasovno radno vreme bitno radno pravo; **70%** ispitanica smatra da je država odgovorna da štiti njihova radna prava; nedostatak sindikalnog organizovanja znatno pogoršava radna prava itd.

Borbena žalost – Političko disidentstvo i Žene u crnom, grčke filozofkinje Atena Atanasiju, (**Agonistic Mourning – Political Dissidence and the Women in Black**, Athena Athanasiou, Edinburg University Press); prevod knjige objavile su Žene u crnom, septembar 2020.

Knjigu su recenzirale filozofkinje *Džudit Batler* (Judith Butler) i *Daša Duhaček*, a prevod knjige su objavile Žene u crnom. Prevod je uradila *Ana Imširović*, Lino Veljak je bio redaktor prevoda.

O knjizi antropološkinje Atene Atanasiju, koja predaje na Univerzitetu u Atini, u Grčkoj, govorili su *Lino Veljak*, iz Zagreba i *Snežana Jakovljević*, udruženja žena 'Peščanik' iz Kruševca.

Peča, promocija knjige – **Fahrudin Kladničanin**, autor knjige, u izdanju Akademske inicijative Forum 10 iz Novog Pazara predstavio je ovu knjigu. *Peča* predstavlja seriju intervjua a ženama iz Sandžaka, koje su bile svedokinje donošenja Zakona o zabrani nošenja zara i feredže (1951.). Autor je tokom 15 godina (od 2005.) razgovarao sa 40 žena, a u knjigu su ušli razgovori sa njih 20. Autor je na ovu temu 2015. godine napravio dokumentarni film „*Gledanje u kaldrmu.*“

Petak, 18. septembar

“Bauk korone kruži svetom” – centralna tema ovog regionalnog sastanka Mreže – nastavak razmene iskustava, zajedničkog promišljanja, sticanja znanja o aspektima pandemije koje nisu obuhvaćene skupom u Radmilovcu (jun 2020.).

I sesija:

I sesija: Psihopatologija masovne paranoje

(Teorije zavjere, lažne vijesti u doba korone); govorio je **Lino Veljak**; moderatorka: **Ljiljana Spasić**, aktivistkinja Građanska akcija, Pančevo

Lino Veljak se osvrnuo na kontekst koji omogućava 'masovnu paranoju – stvaranje uvjerenja koja prelaze u dogmatsku praksu ovog ili onog tipa i uspostavljanje tvrdokornih i međusobno nepomirljivih pozicija koje su sada (bilo da je riječ o koroni ili nacionalnoj ugroženosti ili nečem trećem) na dnevnom redu a koje u cjelini izazivaju misaoni i praktični kaos'.

Relativizovanje pojma istine i manipulisanje činjenicama predstavlja pogodno tlo za teorije zavere koje navodno leže pozadini današnje pandemije, širi se paranoja koja ima dva osnovna oblika:

Prvo 'odbijanje bilo kakve važnosti ove pandemije, njezino negiranje, svođenje korone na malo jači oblik gripe, što je propraćeno jačanjem antivaxerskih pokreta'.

Drugo, 'medicinski dogmatizam, prema zastupnicima takvih dogmi svi oni koji na bilo koji način dovode u pitanje stroge mjere namijenjene suzbijanju širenja zaraze neprijatelji su čovječanstva, ili kako reče jedna hrvatska epidemiologinja, oni su biološki teroristi. Tko ne nosi masku na javnom mjestu, taj je biološki terorist, tko ima više od 65 godina a izlazi iz kuće, taj je biološki terorist i vjerojatno bi ga trebalo zatvoriti u konc-logor'.

Veljak s potom osvrnuo na aktere proizvodnje paranoje: 'Proizvode se u propagandnim centrima, u širokom rasponu zainteresiranih snaga, od farmaceutske industrije pa do vladajuće stranke u ovoj ili onoj zemlji. Učinci obje vrste paranoje usmjereni su prije svega na rast profita određenih vrsta industrija, od farmaceutske pa do medijske, a drugo, na očuvanje postojećih struktura političke moći, i financijske i kriminalne, pogotovo u onim zemljama, gdje nema razlike između politike i organa sigurnosti, te kriminalnih i mafijaških organizacija'. Veljak je upozorio na podređenost struke i nauke režimskim autoritetima: 'U svakom individualnom slučaju trebala bi konkretna analiza zbog čega netko ko se stavio u službu oca nacije postupa tako kako postupa. Puno veći problem je taj da se time što se određen broj stručnjaka na taj način kompromitirao u očima javnosti gubi se povjerenje u sve stručnjake, a drugo, gubi se povjerenje u nauku. Tu se onda otvara prostor za teoretičare zemlje kao ravne ploče. Tu se otvara prostor za veliku količinu manipulacije'.

Pitanja, komentari:

Tanja Ignjatović je upozorila na devalvaciju obrazovanja: 'Ovde su ljudi dobijali titule tako što su plagirali druge i tako postajali ministri. Proizvodnja dr u Srbiji služi partijskom kadriranju'.

Lino Veljak:

'Inflacija diploma i doktorata proizlazi prije svega iz privatizacije visokog obrazovanja. Tom inflacijom gubi se generalno povjerenje u bilo kakve titule. Inflacija rezultira srozavanjem ugleda univerziteta. To se dešava ne samo u Srbiji'.

Snežana Obrenović:

'Mi ne živimo u društvu nego na tržištu. Kvarljivost intelektualaca a i proizvodnja stručnjaka je podržana odozdo. Roditelji bučno i nasilno zahtevaju minimiziranje obrazovnih zahteva deci. To traje trideset godina'.

II sesija

II sesija „Zarazi pa vladaj“

– Socijalna (ne) odgovornost u doba pandemije

Govorio je **Ivan Sekulović**, pravni ekspert, saradnik Fondacije Centar za demokratiju, Beograd

Moderirala: **Nastasja Radović**, novinarka, aktivistkinja ŽUC-a

Ivan Sekulović osvrnuo se u prvom delu izlaganja na društvene izazove pandemije na globalnom planu: pad radne i privredne aktivnosti; produblјivanje jaza između siromašnih i bogatih; socio-ekonomske mere koje su preduzimale pojedine vlade, pre svega u zemljama EU, kao i u regiji Zapadnog Balkana radi ublažavanja posledica pandemije.

Što se tiče Srbije, Sekulović je naglasio 'Srbija je i pre epidemije bila među najranjivijima u Evropi: najveća stopa rizika od siromaštva (24,3%). Odluke vlasti tokom epidemije dovele su do masovnog kršenja ljudskih prava potvrđenih međunarodnim ugovorima, prava na: zdravlje, adekvatan životni standard, zaštitu od gladi, socijalnu pomoć, pravične i povoljne uslove rada, obrazovanje'. Od svih ranjivih kategorija stanovništva, žene su najviše pogođene pandemijom – na javnom planu, žene su najviše zaposlene na poslovima brige (uslužne, proizvodne i obrazovne delatnosti); na porodičnom planu žene su najviše angažovane na poslovima brige o deci, starima.

Pitanja, komentari...

Na pitanja o odgovornosti međunarodnih institucija, zloupotrebe EU sredstava za zdravlje od strane države Srbije, *I. Sekulović* je odgovorio: 'Činjenica je da je mnogo sredstava došlo, ali oni preusmeravaju sredstva kako bi se neko ugradio'.

O (ne) odgovornosti sindikata, Sekulović je kazao: 'Uloga sindikata u Srbiji je kompromitovana sa dogovorom sa demokratama/DS, kada su pristali na privatizacije i ukidanje socijalne države. To je dovelo naprednjake na vlast. Sve je manje tradicionalnih radnih odnosa a sve je više prekarne'.

Navedene su brojne alternative:

- Pokreti Black Lives Matter (Crni životi su važni) i #Me too# (Ja takođe) su iznikli iz velike frustriranosti, ali i povezanosti, to su rezervoari potčinjenosti i to nijedan kapitalizam ne može da ignoriše. Neophodno je okupljanje široke koalicije za socijalnu pravdu: političkih partija, sindikata, akademske zajednice, društvenih pokreta i nevladinih organizacija koja će ponuditi novi društveni ugovor za smenu neoliberalnog, patrijarhalnog i anti-solidarnog režima' (Ivan Sekulović);
- Potrebno je da se stvori subjekat koji će da artikulira pojedinačne izlive nezadovoljstva. Bilo bi važno da posebno razgovaramo o prekarnom radu. Prekarizacija rada je mrvljenje rada, borba za opstanak. Treba govoriti o svetu rada, a ne samo o tržištu (Đokica Jovanović) itd.

III sesija:

III sesija: Izveštaji sa terena – svedočenja aktivista/kinja

I deo: Solidarnost je naša snaga – Predstavljanje analize zajedničkog promišljanja o uticaju korona virusa i vanrednog stanja na aktivistkinje i aktiviste Mreže u Srbiji i istočnoj BiH, koje su aktivistkinje ŽUC-a, Beograd obavile tokom maja, juna i jula – Staša Zajović

Uzajamna podrška i solidarnost u okviru Mreže ŽUC-a - od početka pandemije kovid-19 uspostavile smo razne vidove podrške: dnevni telefonski kontakti sa aktivistkinjama, ne samo u Srbiji već i u BiH, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Sloveniji, kao i u okviru Međunarodne mreže ŽUC-a; komunikacija preko društvenih mreža (fejsbuk); posete aktivistkinjama u Beogradu (posebno 65+), podela humanitarne pomoći socijalno najugroženijim aktivistkinjama i pružanje psihološke podrške aktivistkinjama od strane terapeutskog tima Ženskog suda koje deluju u celoj regiji. Ovu aktivnost smo nastavile nakon ukidanja vanrednog stanja 6. maja 2020.

Posete/susreti/razmena sa aktivistkinjama - zajedničko promišljanje o raznim aspektima pandemije: negujući praksu ŽUC-a, organizovale smo 'mini' feminističke diskusione kružoke (FDK), u kojima su učestvovalе aktivistkinje jezgra Mreže Žena u crnom.

- **Srbija:** u periodu od 10. maja do polovine jula, posetile smo jedanaest (**11**) mesta u Srbiji; u **Beogradu** smo organizovale u ŽUC-u četiri kruga razgovora (13, 20, 27. maj i 17. jun).
- **'Bauk korone kruži svetom':** 'vanredni' sastanak Mreže, 12.-14. juna u Radmilovcu kod Beogradu učestvovala su **32** osobe iz desetak gradova iz cele Srbije
- **Đulići, Bosna i Hercegovina:** u okviru obrazovnog programa 'Ženski mirovni aktivizam' (25. jun) u Đulićima razgovarale smo o posledicama pandemija, a učestvovala je **21** žena iz oko desetak mesta sa područja Zvornika, Istočna Bosna.

U navedenim feminističkim diskusionim kružocima učestvovalo je šezdeset aktivistkinja i pet aktivista (ukupno **65**) a ako se tome doda broj učesnica/ka na susretu u Radmilovcu (32), preko sto osoba (**100**) je obuhvaćeno razgovorima o pandemije i njenim posledicama. Tokom zajedničkog promišljanje (aktivistkinja jezgra Mreže ŽUC-a) o raznim aspektima pandemije i vanrednog stanja, došlo se do dragocenih nalaza, od kojih prenosimo smo neke:

O aktivizmu i izazovima aktivizma:

- *Aktivizam je direktna komunikacija* - prostor zajedničkog neposrednog promišljanja i to ne može i ne sme biti zamenjeno otuđenom digitalnom komunikacijom, što potvrđuje i činjenica da je odaziv na ovom susretima bio veći od očekivanog;
- *Solidarnost* – među aktivistkinjama i aktivistima Mreže ŽUC-a odvijala se na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou; posebno je važan politički, emotivni značaj susreta nakon perioda izolacije, a uzajamna podrška i razmena ojačala je kako odnose poverenja i prijateljstva tako i političke (feminističko-antimilitarističke) principe itd.

O posledicama pandemije na ekonomsko-socijalnom nivou:

- Žene su najviše pogođene pandemijom – žene su najviše zaposlene na poslovima brige (uslužne, proizvodne i obrazovne delatnosti), gde su izložene eksploataciji, ucenama, ponižavanju; veliki broj žena na prekarnim poslovima (siva ekonomija) izgubio je posao; mnoge aktivistkinje, inače nezaposlene (novinarke, umetnice, radnice...) su ostale bez redovnih prihoda.

Etika brige – poslovi brige o drugima na ličnom, porodičnom nivou:

- *Tradicionalna rodna uloga brige o drugima* - žene su se najviše bavile brigom o članovima svoje porodice (fizička pomoć, emotivni rad, materijalna podrška...) održavajući relativnu emocionalnu stabilnost porodice; drastična mera zabrane kretanja za osobe 65+ predstavljala je ogromni emocionalni teret; pored nevidljivog, neplaćenog, nepriznatog fizičkog i

emocionalnog radu u domaćinstvu, žene su bile primorane da obavljaju i pedagoški rad, takođe nevidljiv i nepriznat i neplaćen (digitalna nastava); društveno/rodno nametnuto žrtvovanje praćeno je ozbiljnim zdravstvenim posledicama;

- *Pandemija nasilja nad ženama tokom vanrednog stanja* - žene su prijavljivale različite oblike psihičkog i ekonomskog nasilja, a tokom vanrednog stanja žene su živele u zatočeništvu sa nasilnim partnerima/članovima porodice, iz strahu nisu smele da prijave nasilje tokom trajanja policijskog časa itd.

Organizovani društveni otpor – u antirežimskim akcijama ('Buka protiv diktature') - najveći broj aktivistkinja je učestvovao u akciji jer su predstavljale ne samo oslobađanje od straha, već i vidljivi kolektivni otpor i uznemiravanje režima itd.

(Integralnu verziju analize Staše Zajović možete naći na srpskom i engleskom na sajtu ŽUC-a).

Il deo: O percepciji pandemije (socio-ekonomska/politička/rodna dimenzija..); o iskustvima na terenu govorile su aktivistkinje i aktivisti iz Bosne i Hercegovine i Srbije

Anđelija Vučurević, Novi Sad:

Kao asistenti/kinje dece sa smetnjama u razvoju, ne potpisujemo ugovore, jer hoće da nam zakinu i da nam plaćaju samo tri sata - oko 8.000 dinara mesečno. Novi Sad ima 70 dece koja imaju pratioce, ugovor o delu ne poznaje satnicu...

Mira Vilušić, Tuzla:

Odmah na početku korone, mi smo se organizovale u okviru naše grupe (na viberu) za informisanje i pomaganje. Ujutru se uz kafu čujemo i počnemo komunikaciju. Saznale smo da postoji seksualno uznemiravanje u komunalnoj službi u Tuzli, žene su se javljale za psihološku podršku. Jednu ženu smo ohrabrile i ona je tužila, i to sad ide na sud. Hrabrile smo jedna drugu... Državu je svu brigu oko snabdijevanja starih prepustila nevladinim organizacijama. Država nije učinila ništa da pomogne taj volonterski rad, ništa nisu uradili.

Ramiz Berbić, selo Donja Obodnica kod Tuzle:

Meni kažu da se sa svima viđam i mogu da se zarazim. Aplauz u 8h uveče probudio mi je nadu, a pogotovo lupanje u šerpe. Ljudi su dijelili ljubav i solidarnost.

Suvada Selimović:

Nisam mogla da brinem o sebi, jer sam brinula o drugima. Moje prijateljice, komšinice, jetrve su me zvale i plakale. Ja sam ih tješila svaki dan, govorila sam im da rade po kući i po dvorištu.

Ono što smo mi preživjele tokom rata sa ovim se ne može uporediti: istjerali su nas iz kuća, sve nam pobili, a sada imamo kuće, imamo da jedemo, imamo internet, šta sada da plaćemo?

Šaha Hrustić:

U ratu smo morali da napustimo svoje kuće, onda smo bili zatvoreni, a šta nas sad čeka? Ja sam ugasila televiziju i nisam je gledala. Osjećale smo psihičku krizu. Imam utisak da mi više ne vladamo ni sobom ni svojim životom. Živimo u velikoj, dubokoj neizvjesnosti.

Violeta Đikanović:

Ja radim u tržnom centru i mogli smo da radimo samo sa prehrambenim proizvodima, pa sam ja radila. To mi je bio spas. Meni je ova korona pomogla da preispitam odnos prema nekim ljudima. Mora se biti obazriv, ali sa nekim ljudima napravila se distanca za čitav život.

Gordana Radosavljević:

Od početka sam shvatila da postoji virus i postoji politička zloupotreba virusa.

Fahrudin Kladničanin:

U životu nisam toliko mesio hleb...

Snežana Obrenović:

Moj otac je umro dva sata posle proglašenja najdužeg policijskog časa. Niko nam nije došao, niko nije pokušao da dođe da izjavi saučešće. Pritom, niko od mojih komšija nije došao do kapije, ni tada, ni posle, ni sada. Ja sam rekla da oni za mene ne postoje do kraja mog života...

IV sesija:

IV sesija, Srbija i svet – o spoljno političkoj orijentaciji Srbije – Beogradski centar za bezbednosnu politiku/BCBP objavio je analizu pod naslovom *'Maske su pale. Srbija u pandemiji geopolitike'* autora/ki Marko Drajić, Maja Bjeloš i Isidora Stakić. Sesiju je moderirala *Nastasja Radović*, novinarka i aktivistkinja ŽUC-a.

Analizu je online predstavila **Maja Bjeloš** iz BCBP, prenosimo rezime analize:

'Srbija je na spoljnopolitičkom planu uglavnom donosila pogrešne odluke koje mogu da je koštaju sadašnjih i budućih uloga u svetu. Srbija je postala idealan poligon za geopolitička nadmetanja zato što je srpski predsednik Aleksandar Vučić iskoristio unutrašnje podele u EU i metež na svetskoj sceni izazvan pandemijom, za sopstvene političke ciljeve i dodvoravanje autoritarnim partnerima – Kini i Rusiji. A. Vučić je započeo 'antievropske i prokineske kampanje u provladinim medijima. Čak i među državama članicama EU pronalazi najbližeg saveznika u autoritarnoj Orbanovoj Mađarskoj'. 'Maske su pale' i interesi srpske spoljne politike su ogoljeni tokom pandemije COVID-19. Ti interesi ne počivaju na vrednostima opšteg dobra, već na mehanizmu za očuvanje postojećeg unutrašnjeg poretka' itd.

V sesija,

V sesija, Militarizam i militarizacija u doba korone – tokom i nakon ukidanja vanrednog stanja u Srbiji – Staša Zajović

Rezime izlaganja:

Vidljive manifestacije militarizma:

vojska na granicama, na ulicama, ispred bolnica, u izbegličkim kampovima; *senicid* - kućni pritvor za starije od 65 godina (65+) u trajanju od 42 dana je najdrastičnija mera tokom vanrednog stanja; nasilje policije, parapolicije, paravojski, jurišnih odreda - partijskih milicija protiv nenasilnih građana tokom akcije '*Bukom protiv diktature*'; *policijski i parapolicijski teror u julskim demonstracijama* – početkom jula 2020. A. Vučić je zapretio ponovnim uvođenjem policijskog časa, građani su se pobunili i masovno izašli na ulice 7. jula, režim je među mirne demonstrante odmah ubacio pripadnike policijskih, parapolicijskih, huliganskih, batinaških grupa itd.

Militarizacija – na nivou države i društva

– ispoljava se kroz različite vidove (strukturnog) nasilja:

Proizvodnja neprijatelja; represija nad medijima (koji su izveštavali objektivno i profesionalno o razmerama pandemije); *kriminalizacija organizacija civilnog društva, jačanje represivnog zakonodavstva* („preki“ sudovi preko skajpa zbog navodnog kršenja mera vanrednog stanja itd.); *upotreba pandemije u predizborne svrhe; stigmatizacija, okrivljavanje 'neodgovornih', neposlušnih građana/nki* (prekarni radnici/e koji su se vratili u zemlju zbog pandemije optuženi kao 'prenosioci korone'); *nasilje nad najranjivijima* poprimilo je dramatične dimenzije: žene, romsko stanovništvo, beskućnici, izbeglice, svi siromašni su najviše pogođeni pandemijom itd.

(Integralnu verziju analize Staše Zajović možete naći na srpskom i engleskom na sajtu ŽUC-a).

O počecima rasizma u Srbiji

Govorio je prof. dr Đokica Jovanović, profesor BU u penziji, Niš

Đokica Jovanović: Rasizam u Srbiji (predavanje prema autorovom tekstu: Đokica Jovanović, *O rasizmu u našoj kulturi*, u: Mladen Lazić i Slobodan Cvejić (prir.), **Promene osnovnih struktura društva Srbije u periodu ubrzane transformacije**, izdanje: Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i „Čigoja štampa“, Beograd, 2013.

Đ. Jovanović je prikazao genezu rasizma u Srbiji, opasnostima i tragičnim ishodima rasističko/nacionalističke politike u Srbiji – kako u prošlosti tako i sada.

(Integralno predavanje možete naći u izveštaju sa sastanka Mreže na sajtu ŽUC-a).

Vrtenje – esej u pokretu, Hleb teatar

Priču o svojih 25 godina vrtenja na scani Sanja Krsmanović Tasić je ispričala kroz esej u pokretu, povezujući i isprepletajući umetničke, filozofske, spiritualne, antropološke i druge aspekte ove veštine. U predstavi su korišćeni tekstovi Darka Suvina, Oktavija Paza, Džemaludin Rumija i Sanje Krsmanović Tasić.

Koncept, tekst, režija i izvođenje:

Sanja Krsmanović Tasić; video i muzika: Jugoslav Hadžić

Subota, 19. septembar

Diskusioni kutak „Kuda i kako dalje“

moderirala je Anđelija Vučurović

O Zakonu o registrovanim partnerstvima istopolnih parova u Crnoj Gori

– govorila je **Sabina Talović**, aktivistkinja organizacije Bona Fide, iz Pljevalja.

„Zakon je usvojen u Crnoj Gori, juna 2020. Mislim da je to istorijski korak u borbi za ljudska prava i za jednakost, jer Crna Gora prvi put, u svojoj istoriji uređuje istopolne zajednice. Ovim Zakonom, homoseksualne osobe će imati ista prava kao heteroseksualne osobe, osim da usvajaju decu, ali Zakon niđe izričito ne kaže da neće moći. Zakonom je predviđeno da homoseksualne osobe mogu da sklapaju brakove, da nasleđuju jedni druge, da imaju zajedničku imovinu, da uživaju pravo na penziona i socijalno osiguranje, da se posjećuju po bolnicama, da se staraju o deci svog bračnog druga, ukoliko nema bližih srodnika, da izdržavaju decu jedni drugih.“

Sabina je upozorila na obstrukcije u vezi sa primenom Zakona: ' „U Crnoj Gori je Zakon donijet zato što su to bile obavezujuće preporuke, u okviru procesa integracije. Ključno za ovaj Zakon jeste njegova primjena... Od prošle godine, do usvajanja Zakona, imali smo jednu vrlo odvratnu kampanju, koju je vodila tadašnja opozicija, a sadašnja i buduća vlast. Bilo je prijatni, maltretiranja; homoseksualne osobe su se u Crnoj Gori osjećale prilično ugrožene“.

Dragoslava Barzut „Drugarice, lažljivice“

Dragoslava Barzut, aktivistkinja udruženja *Da se zna* je govorila o pismu „Drugarice lažljivice“, koje je ovo udruženje uputilo premijerki Srbije, Ani Brnabić. Dragoslava je takođe govorila i o aktivnostima udruženja iz koga dolazi, odnosno o borbi protiv zločina iz mržnje kroz „dugi marš kroz institucije.“

Dragoslava se osvrnula na poziciju koju ima premijerka Srbije *Ana Brnabić*: „Srbija je jedina država na svetu koja ima premijerku lezbejku, ali kod nas niko nije odgovarao zato što je ugrozio život i sigurnost bilo koje LGBT osobe. Kada je ona izabrana za premijerku, meni su rekli šta više hoću, kao da sam ja na vlasti?! Ana Brnabić je za nas kamen spoticanja. Imala prilike da nešto uradi za nas. Mnogi ljudi LGBT aktivizam svode na Prajd, kao i ona. Ona ne vidi svoju privilegiju u ovoj zemlji. Ona je kao muškarac koji nije svestan privilegija sa kojim se rodi. Naš zadatak kao aktivista je bio da joj na to ukažemo. Postojali su sastanci sa njom, iako ja nisam bila nijednom’ itd.

Mladi u Srbiji i (a)političnost? – iskustva sa julskih protesta

Na ovom panelu su govorili: **Martin Bežinarević**, Pokret #1 od 5 miliona#, student u Beogradu i **Nikola Trajković**, aktivista Dečijeg romskog centra, učenik četvrtog razreda gimnazije u Zaječaru.

Martin je naglasio da „mladi nisu apolitični, jer su dve godine organizovali proteste i razne stvari. Međutim, u svom političkom delovanju mladi naizlaze na brojne prepreke i probleme. Mladi su za političke stranke samo brojke, a mi nismo brojke, mi smo ljudi“.

Nikola smatra da se politika ne može svesti za borbu za vlast i smenu vlasti, već je politika menjanje vrednosnog sistema, kvaliteta života, mogućnost uticaja, kako na vlastiti život, tako i na društvo: „Ne interesuje me to što će Vučić biti smenjen, nego šta ćemo posle toga. Hoću da znam da ću imati bolje obrazovanje. Moje učešće u je politici kvalitativno, zanima me borba za nove vrednosti a ne samo protiv...“

Komentari, pitanja...

Na pitanja koja su se ticala ideološkog pozicioniranja Pokreta #1 od 5 miliona#, *Tea Vukadin* i *Martin Bežinarević* su objasnili da Pokret „okuplja ljude svih orijentacija“, da su u ideološkom pogledu ‘centar levo’. Saglasni su da je „rušenje A. Vučića naš cilj, ali to nije dovoljno, već treba rušiti sistem na kojem počiva ovaj režim“. Što se tiče budućih planova, aktivisti/kinje ovog pokreta su kazali ‘da nastavimo da se borimo – mi svaki dan protestujemo ispred Filozofskog fakulteta, u autobusu, na pijaci. Nama je svaki dan borba, svaki dan koračamo, ili do Vlade ili do Skupštine’.

Tokom evaluacije učesnice/i su izneli brojne utiske:

- **Susret uživo – direktna komunikacija u dobu korone i dominantne online komunikacije, ima ogromnu emotivnu, političku i moralnu vrednost, ali i podsticaj za aktivizam** („Meni je najbitnije bilo to što smo se uopšte sreli u ovom periodu korone i otuđivanja preko online kontakata. Kontakt uživo je nezamenljiv i po tome je ŽUC prepoznatljiv, ta emocionalna briga jedni za druge, to razmišljanje kako da se nađemo jedni drugima u nevolji“ itd.);
- **Negovanje prostora za zajedničko promišljanje, sučeljavanje mišljenja, sticanje znanja...**(‘Ovo je agora kakva ne postoji u Srbiji. Ljudi ovde razgovaraju tako što jedni druge slušaju. Puno mi znači da postoje oni koji se ne slažu ovde, jer ja od njih učim. Jako je važno da postoji ovakva vrsta razgovora među različitim generacijama“);
- **Kontinuitet borbe, vrednosti, principa, politika prijateljstva i bliskosti, dobra energija...**(‘Ovdje sam zbog principa i vrijednosti koji vas povezuju. Važno je da postoje ovakvi prostori, sigurni i podržavajući‘; ‘Najvažnija stvar ovaj višedecenijski kontinuitet ŽUC-a, sadržajnost ovih skupova, raznovrsnost sadržaja, od aktivističkih, do analiza i obrazovanja, umetnički aspekt, atmosfera topline i bliskosti’);
- **Učešće velikog broja mladih na sastanku...**(„Na ovom sastanku smo imali veliki broj mladih i na nama je da ih podržimo“);
- **Angažovana umetnost – pozorišna predstava, dokumentarni filmovi ostavili su veoma snažan utisak, potvrdili važnost uzajamne podrške aktivističko-umetničkog angažmana** itd.

(Integralni izveštaj o sastanku Mreže – 52 str. možete naći na sajtu ŽUC-a).

Obrazovni programi

– pored već navedenih, u ovom izveštajnom periodu realizovani su, u okviru Mreže, i sledeći obrazovni programi (feministički diskusioni kružoci, predstavljanje istraživačkog projekta, ženski mirovni aktivizam...):

Feministički diskusioni kružoci/FDK

Beograd, 20. septembar

– O razvoju akademskog programa Ženskih studija; u organizaciji ŽUC-a i Ženskih studija i istraživanja iz Novog Sada, održan je u prostorijama ŽUC-a, učestvovalo je **13** osoba iz sledećih gradova: Beograd, Novi Sad, Zaječar, Subotica, Novi Pazar, Pljevlja.

Svenka Savić je iznela kratak istorijat alternativnih programa Ženskih studija (u Beogradu, Novom Sadu), sa povremenim programima u raznim gradovima u Srbiji i Crnoj Gori); osvrnula se i na razvoj ženskih studija/rodnih studija kao akademske discipline na Univerzitetima u Beogradu i Novom Sadu.

Fahrudin Kladničanin (Akademska inicijativa Forum 10 iz Novog Pazara) je obavestio da se tokom novembra 2020. u Novom Pazaru, Sjenici i Tutinu organizuje jednosemestralni program ženskih studija. Na kraju je dogovoreno da se ovakvi susreti organizuju jednom mesečno, u Beogradu, Novom Sadu i Nišu, kako bi se širio program ženskih studija.

Kotor, 25. oktobar

„Šta da se radi?“ – u mestu Kavač kod Kotora u „*Kući slobodne misli*“, u organizaciji *Anime- Kotor, Žena u crnom- Beograd i Akademske inicijative 10 Novi Pazar*, održan je susret povodom promena nakon parlamentarnih izbora u Crnoj Gori (30.8.2020.).

Na ovom kružoku učestvovalo je **14** osoba: aktivisti/kinje civilnog društva, novinari, članovi akademske zajednice iz Kotora, Herceg Novog, Podgorice, Pljevalja, Novog Pazara i Beograda.

Susret je organizovan u nameri da se od aktera/ki iz Crne Gore saznaju informacije i stavovi o situaciji u C. Gori nakon izbora na kojima je po prvi put, posle 30 godina, vlast izgubila vladajuća partija DPS/Demokratska partija socialisti na čelu sa M. Đukanovićem, inače predsednikom C. Gore.

Najveći deo susreta bio je posvećen temi '*Crna Gora na raskršću - o aktuelnoj situaciji nakon izbora*'. Uvodničar Esad Kočan, glavni i odgovorni urednik crnogorskog nedeljnika *Monitor* osvrnuo se na 'mirnu smjenu vlasti, režima koji traje trideset godina, ali ne znamo kakva će biti tranzicija'. O izazovima i dilemama promena su govorili/e i drugi aktivisti/kinje iz Crne Gore: *Ljupka Kovačević, Ervina Dabižinović, Tea Gorjanc Prelević, Milan Popović, Sabina Talović, Verica Mirović*...uz pitanja učesnika/ca iz Srbije i Hrvatske.

O aktuelnoj situaciji u Hrvatskoj govorio je Lino Veljak, a o situaciji u Srbiji govorili su: *Fahrudin Kladničanin, Snežana Čongradin, Staša Zajović, Violeta Đikanović*.

Beograd, 30. oktobar

– na raspravi održanoj u prostorijama ŽUC-a učestvovali/e su: Đokica Jovanović, profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu, u penziji; *Nada Sekulić*, profesorka Filozofskog fakulteta u Beogradu, *Lino Veljak*, Filozofski fakultet, Zagreb, *Miroslav Ružica*, sociolog, *Aleksandar Kraus*, Savez antifašista Srbije i *Staša Zajović*, ŽUC.

Na ovom diskusionom kružoku (zamišljenom kao početak dugotrajne razmene) pokrenuta su neka od gorućih pitanja današnje levice:

Kako je moguće postaviti pitanje o pretpostavkama prevazilaženja kapitalizma (moderne varijante patrijarhata) i njemu inherentnog otuđenja, a da to ne bude bespomoćno kukanje nad propalim realnim socijalizmom ili skup praznih dogmatskih floskula?; Ima li u iskustvima samoupravljanja elemenata koji bi bili korisni za oblikovanje poželjne budućnosti? i Koji je odnos između nacionalnog i klasnog i zbog čega dolazi do konvergencije ekstremne desnice i dogmatske ljevice? Dogovoreno je da se debata nastavi u vidu redovnih susreta, uz veći broj učesnika/ca.

Novi Sad, 19. novembar

– ovaj feministički diskusioni kružok u organizaciji: udruženja „Ženske studije i istraživanja“, IZ KRUGA Vojvodina, Novi Sad i *Žene u crnom*,

Beograd; održan je u prostorijama udruženja ...IZ KRUGA Vojvodina. Ovaj FDK bio je posvećen feminističkom radu – teorijskom i aktivističkom angažmanu profesorke emerita **Svenke Savić**, koja je juna 2020. godine navršila 80 godina. „Ovo je čin odavanja priznanja našoj Svenki, koja je u našoj ljudskoj i feminističkoj zajednici - akademskoj i aktivističkoj – decenijama neprekidno prisutna deleći znanje, strast, uverenja...“

Prikazan je dokumentarni film „**Svenka**“ (45 minuta) u produkciji Grupe za videoaktivizam ŽUC-a; scenario i režija *Fahrudin Kladničanin*, snimatelj *Neđo Gavrić*, montaža *Marija Aranđelović*, a nakon projekcije govorili/e su saradnice/e S. Savić. Ovom prilikom je bilo predstavljeno istraživanja ŽUC-a o radnim i reproduktivnim pravima, kao i knjiga „**Peča**“ – autora Fahrudina Kladničanina, u izdanju Akademske inicijative Forum 10, Novi Pazar; predgovor profesorke emeritus Svenke Savić, Novi Sad. Ovom događaju prisustvovalo je **11 osoba**.

Beograd/Radmilovac, 14. i 15. decembar

„**Borbena žalost – Političko disidentstvo i Žene u crnom**“, grčke filozofkinje Atene Atanasiju (Agonistic Mourning – Political Dissidence and the Women in Black, Athena Athanasiou, Edinburgh University Press); prevod knjige su objavile Žene u crnom, septembar 2020. Tokom zajedničkog promišljanja o knjizi govorile su akterke i akteri ŽUC-a koji su inspirisali ovaj teorijski rad, aktivistkinje i aktivisti, kao i saradnice/i ŽUC-a.

Održane su sledeće sesije: *O nastanku knjige „Borbena žalost – Političko disidentstvo i Žene u crnom“ – o istraživanju i metodologiji rada Atene Atanasiju; Komentari akterki i aktera knjige sa kojima je autorka razgovarala; Politička filozofija i etički principi ŽUC-a u analizi Atene Atanasiju: šta je <borbena žalost> ŽUC-a u tumačenju autorke knjige? U čemu se sastoji politika disidentstva, nepristajanja, neposlušnosti ŽUC-a? Šta znači katahreza? Šta znači antitetička*

solidarnost?; *Kako i kuda dalje? Pitanja koja nam je postavila Atena Atanasiju?; Estetika antiratnog otpora ŽUC-a* - aktivističko-umetnički angažman, simbolički, subverzivni, transformativni potencijal 'stajanja' ŽUC-a i uopšte angažovane umetnosti ŽUC-a i umetničkih kolektiva u tumačenju autorke knjige – zajedničko komentarisanje aktivista/kinja.

Na ovom FDK takođe su održane sesije: *O aktivnostima ŽUC-a u 2020. godini (Izveštaj i analiza); o planu aktivnosti za naredni period (izazovi, problemi) i evaluacija.* U ovom susretu učestvovalo je **17** aktivista/kinja iz Beograda, Pančeva, Subotice, Zagreba/Hrvatska i Pljevalja/Crna Gora.

Predstavljanje „Istraživanja o reproduktivnim i radnim pravima žena u Srbiji:

o uticaju rastućih tendencija klerikalizacije na stavove žena o reproduktivnim pravima i o povezanosti radnog zakonodavstva (radnih prava) i reproduktivnih prava. Istraživanje su vodile prof. dr *Ildiko Erdei* i prof. dr *Lidija Radulović* (Filozofski fakultet u Beogradu, Katedra za etnologiju). Istraživanje i istoimena publikacija su predstavljene u sledećim mestima:

17. septembar, Vrnjačka banja – na sastanku Mreže ŽUC-a, učestvovale su **43** osobe iz **15** gradova (BiH, Crna Gora, Hrvatska, Srbija), o čemu je već bilo reči u ovom izveštaju.

29. septembar, Beograd – na predstavljanju za medije u prostorijama ŽUC-a govorile su autorke istraživanja: prof. dr Lidija Radulović i prof. dr Ildiko Erdei.

Lidija Radulović je naglasila:

„Istraživanje nam je pokazalo da Srpska pravoslavna crkva (SPC) ne utiče značajno na stavove žena o reproduktivnim pravima, da ni vernice, iako se načelno protive abortusu, ne prihvataju da im se pripisuje odgovornost za pad nataliteta, niti da je abortus 'ubistvo' tj. čedomorstvo kako ga SPC često naziva“.

Ildiko Erdei je istakla:

„Žene spremnije da govore o svojim reproduktivnim pravima nego o radnim pravima i to ukazuje na strah i nesigurnost na radnom mestu, posebno u manjim sredinama, gde postoji strah da će njihovi odgovori u anketi na neki način doći do njihovih poslodavaca. Žene su svesne da i država i poslodavci rade zajedno na kršenju njihovih prava, koja su najčešće u vezi sa trudničkim i porodijskim odsustvom. Istraživanje o reproduktivnim i radnim pravima u Srbiji od velikog značaja za razumevanje stavova žena i za unapređenje javnih politika u ovim oblastima i uopšte ženskih ljudskih prava’.

Staša Zajović

smatra da istraživanje pokazuje da ‘vernice nemaju poverenja u SPC, koja gaji veliku mržnju prema ženama. Ni SPC ni desničarske organizacije ne poznaju žene i stoga smatramo da stavovi crkve i desničara o reproduktivnim pravima nisu ni validni ni legitimni jer nemaju uporišta u onome šta žene misle’.

25. oktobar, Kotor

– u okviru održana je u Kavaču kod Kotora u ‘Kući slobodne misli’; istraživanje je predstavila Staša Zajović, ŽUC, a prisustvovalo je **14** osoba.

19. novembra, Novi Sad

– u okviru FDK istraživanje, kao i istoimenu publikaciju predstavili su prof. dr *Lino Veljak*, Filozofski fakultet Sveučilišta, Zagreb (recenzent publikacije), *Anđelija Vučurević* (statistička obrada podataka tokom istraživanja), Novi Sad i *Staša Zajović*, autorka predgovora, učestvovalo je **11** osoba.

Ženski mirovni aktivizam, Đulići, Bosna i Hercegovina

Obrazovni program koji udruženje građanki „Anima“ iz Đulića i Žene u crnom, Beograd organizuju od početka 2016. godine. Susreti u okviru Ženskog mirovnog aktivizma jačaju povjerenje, uzajamnu podršku i solidarnost, šire prostore ženske autonomije i samopouzdanja. I ovaj susret je nastavak dugogodišnje saradnje, prijateljstva, uzajamne podrške i zajedničkog rada “Anime” i ŽUC-a.

Đulići, 10. decembar

– na *sedamnaestom* susretu održanom u prostorijama ANIMA, učestvovalo je **16** žena iz sledećih mesta: Šetići, Radava, Goduš, Donji Grbavci, Tahići, Đulići, Kučić kula, Klisa, Beograd, Leskovac.

Prva radionica:

Kako smo u doba korone? pokazala je da:

Žene iz *ruralnih područja najteže doživljavaju zlo/upotrebu koronavirusa*: kroz medijsku propagandu i način izveštavanja o

pandemiji kao neprestanom ratu, što kod žena oživljava traume iz ratnog perioda. *Žene iz urbanih sredina najteže doživljavaju atmosferu straha i socijalnu distancu* (učesnice iz Beograda i Leskovca).

Od strategija prevazilaženja navedene atmosfere, skoro sve žene iz ruralnih područja su kazale da odbijaju da gledaju TV vesti o pandemiji; da su odlučile da se kreću po svojim i obližnjim selima, da se druže i da im to pomaže da održe mentalnu ravnotežu. Smatraju da su mere organičenja kretanja 'besmislene' i da imaju pravo da krše 'nepravedne mere'.

U drugoj radionici:

'Odajemo priznanja jedna drugoj', predstavljen je godišnji izveštaj - uspješni zajednički rad udruženja 'Anima' i Žene u crnom tokom prethodnog projekta Mediteranskog Ženskog fonda, a takođe smo razgovarale o Mediteranskom ženskom fondu/Mediterranean Women's Fund/MWF, solidarnoj i demokratskoj podršci aktivnostima u skladu sa 'našim potrebama, željama i ritmovima'.

Treća radionica:

Kuda idemo dalje? bila je posvećena strateškom planiranju - zajedničkim aktivnostima u 2020/2021. godini u okviru projekta MWF: detaljan plan aktivnosti, vreme realizacije programa...

Četvrta radionica: *Šta ima novo na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj sceni?*, bila je razmena o aktuelnim pitanjima (izbori u BiH, tranziciona pravda/suočavanja s prošlošću, Nobelova nagrada za mir za 2020. itd.). U završnoj sesiji prikazane su antiratne i feminističke ulične ŽUC-a akcije iz prethodnog perioda.

Uzajamna podrška – učešće u aktivnostima srodnih organizacija

Sarajevo, 10. –13.septembar: **Petnaesti PitchWise/PW** festival ženske umjetnosti i aktivizma u Bosni i Hercegovini 2020. (10.-13. 9.20.) pod sloganom 'Snaga je u nama'. Festival je održan u Historijskom muzeju Bosne i Hercegovine, Sarajevo. PW je prostor za povezivanje i umrežavanje feminističkog rada i kulture, umjetnica i aktivistica iz ženskih grupa iz BH, zemalja regije i inostranstva. U okviru PitchWise održano je mnoštvo aktivnosti – panela, radionica, izložbi...Na panelu „Snaga je u nama! Gradimo mir! iz BiH su učestvovalе su: Suvada Poturović, Valentina Gagić, Selma Osmanović, Emsuda Mujagić i Staša Zajović (Srbija).

Beograd, 9. oktobar

– predavljanje publikacije u Medija centru *'Preporuke za sprečavanje radne eksploatacije'* i rezultata kampanje *Radna prav(d)a – sada! Informisanost je prvi korak ka zaštiti vaših prava*. Kampanja ima za cilj informisanje žrtava i potencijalnih žrtava trgovine ljudima o načinima zaštite i pravima i vrstama pomoći koje su im dostupne. Navedena kampanja je realizovana u periodu jul-septembar 2020.

Predstavljanju su prisustvovala aktivistkinje ŽUC-a: *Nastasja Radović i Staša Zajović.*

Beograd, 26. oktobar

– ‘*Umetnost u izazovnom kontekstima iz ugla rodne ravnopravnosti*’ – konferencija o položaju žena u svetu u kriznim vremenima. Kroz dijalog učesnica iz raznih oblasti aktivizma i stvaralaštva, traga za odgovorima na neka od gorućih problema vezanih za položaj žena u savremenom svetu/umetnosti i kako umetnost može doprineti njihovom rešavanju. Ovaj događaj odvijao se u okviru Dah Teatar festival ‘Umetnost i ljudska prava’ (23.-28. oktobar). U ime ŽUC-a učestvovala je *Staša Zajović.*

Vršac, 26-28. oktobar

– švedska ženska fondacija ‘*Kvinna till Kvinna*’ je organizovala sastanak o problemima koje je organizacijama civilnog društva koje podržava Kvinna till Kvinna, stvorila epidemija kovida-19 (delovanje tokom i nakon ukidanja vanrednog stanja u Srbiji, ozbiljni finansijski problema sa kojima se suočavanju ženske organizacije itd.). U ime ŽUC-a učestvovala su *Ljiljana Radovanović i Nastasja Radović.*

Beograd, 13. novembar

‘*Feministički koncept bezbednosti – Rezolucija 1325 – Žene, mir, bezbednost*’, u okviru projekta ‘Online Ženske studije’ predavanje održala *Staša Zajović*, a nakon predavanja učesnice iz cele Srbije postavljale pitanja.

Antifašistički front

– održani su radni sastanci u prostorijama ŽUC- (27. novembar) i online sastanak (18. decembar) organizacija (ŽUC, Savez antifašista Srbije, Helsinški odbor za ljudska prava i Savez antifašista Vojvodine) radi jačanja Antifa fronta i zajedničkih aktivnosti.

SOLIDARNOST JE NAŠA SNAGA

Akcije solidarnosti

– **sa pripadnicama/ima ugroženih i obespravljenih manjinskih zajednica** (socijalno-klasnih, etničko-rasnih, seksualnih), građanima/nkama čija su ljudska prava (radna, obrazovna, kulturna), ugrožena.

I Solidarnost sa ratnim izbeglicama u Srbiji:

Žene u crnom su započele 2013. kada su organizovane solidarne akcije protiv rasističkih napada koji su kulminirali krajem 2013 godine i od tada pa do sada Žene u crnom organizuju mnoštvo aktivnosti, o čemu možete naći informacije na sajtu Žena u crnom. Aktivnosti solidarnosti su međusobno isprepletene, istovremeno uključuju više dimenzija – mirovnu, humanitarnu, umetničko-aktivističku, informativnu...

- **Tuzla, Bosna i Hercegovina** – izbeglice su počele juna 2018. da pristižu u ovaj grad iz pravca Srbije i Crne Gore, kao

‘tranzitnom’ mestu ka Hrvatskoj. Hiljade izbeglica iz zemalja Bliskog istoka, ali i severne Afrike prošlo je kroz Tuzlu gde im neformalne grupe građana pružaju solidarnu pomoć. U ovom izveštajnom periodu **Ramiz Berbić** je u ime ŽUC-a tokom ovog izveštajnog period organizovao akcije solidarnosti sa izbeglicama u Tuzli: 23. oktobar i 12. novembar.

- **Pljevlja, Crna Gora (na granici između Crne Gore i Bosne i Hercegovine): 22. i 23. oktobra** aktivisti/kinje ŽUC-a (Fahrudin, Lino, Staša, Violeta) posetile su otvoreni centar Bona Fide i pružile humanitarnu pomoć i podršku izbeglicama. Bona Fide organizuje pomoć i podršku izbeglicama od 2017. i do sada je više hiljada izbeglica i migranata sa Bliskog istoka prošlo kroz ovaj centar, u kojem mu pružaju humanitarnu pomoć i solidarnu podršku.

Pored navedenog, solidarnost sa ratnim izbeglicama Žena u crnom izražavaju i druge aktivnosti: saopštenja – na srpskom i engleskom jeziku, za domaće i međunarodne mreže radi upoznavanja sa problemima izbeglica, njihovim položajem, njihovim ljudskim pravima, zloupotrebama, diskriminacijom, naročito tokom pandemije.

II Solidarnost sa porodicom Milivojević iz Lučana -- krivični postupak protiv generalnog direktora fabrike naoružanja ""Milan Blagojević-Namenska' iz Lučana - Radoša Milovanovića i dvojice rukovodilaca iz iste fabrike (Vladimira Lončarevića i Tome Stojića). Oni su optuženi da su 'izvršili teško krivično delo protiv opšte sigurnosti' jer su 14. jula 2017. godine, nakon eksplozije baruta poginuli radnici Milomir Milojević i Milojko Ignjatović.

U ovom izveštajnom periodu održano je samo jedno ročište pred Osnovnim sudom u Ivanjici:

2. novembar – na prethodno zakazano ročište, nije se pojavio *Radoš Milovanović*, prvooptuženi u ovom postupku, generalni direktor fabrike 'MB-Namenska' iz Lučana. Advokat Milovanovića (Dragan Palibrk), rekao je, na samom početku, sudiji da je njegov štićenik „veoma ozbiljno bolestan“ i priložio nalaz lekara interniste. Advokat porodice Milivojević (Vladimir Todorić) negodovao je jer nije ranije obavešten o tome da Milovanović neće prisustvovati suđenju.

Milovan Milivojević, otac poginulog Milomira, rekao je da je 'u tom sudu 116. put i da ne vidi perspektivu ovakvog suđenja' i da je jasno da optuženi pokušavaju da odugovlače i opstruiraju suđenje.

Suđenje zakazano za 17. decembar je ponovo otkazano. Milovan Milivojević, otac nastradalog Milomira je izjavio: "Ovo je borba nemoćne porodice protiv države Srbije i njenog pravnog sistema. Jasno je da se suđenje odlaže zbog svedočenja Marka Mitrovića, nekadašnjeg radnika i glavnog svedoka. U pitanju je očekivana i smišljena opstrukcija suđenja. Optuženi i njegovi advokati odugovlače suđenje, koriste Kovid-19'. Sledeće suđenje je zakazano za 1. februar 2021.

III Suđenje za paljenje kuće novinara Milana Jovanovića

Odloženo je suđenje zakazano za 15.12.2020. Bivši predsednik Opštine Grocka Dragoljub Simonović, optužen je da je podstrekavao na paljenje kuće novinara M. Jovanovića (portal Žig info). Ovom novinaru je 12.12.2018. godine podmetnut požar u kojem mu je izgorela kuća. Suđenje je počelo aprila 2019. i stalno se odlaže. Sledeće ročište je zakazano za 11.1.2021. za kada je sudija najavio kraj procesa.

IV Suđenje Dimitrijeviću zbog diskriminacije LGBT

Prvo ročište po privatnoj tužbi udruženja 'Da se zna' protiv Vladimira Dimitrijevića, predsednika Političkog saveta *Dveri* zbog diskriminacije, održano je 12.10.20. u Palati pravde. 'Da se zna' je pokrenulo privatnu tužbu protiv Dimitrijevića nakon što se on oglasio, na preporuku Poverenika za zaštitu ravnopravnosti, da se javno izvini osobama drugačije seksualne orijentacije jer je u tekstu 'U odbranu porodice' napisao niz uvreda i diskriminatornih izjava o LGBT+ zajednici u Srbiji. Dimitrijević je naveo je da je glavni cilj 'političkog homoseksualizma, uništenje prirodne porodice', kao i da se 'homoseksualne težnje leče postom i molitvom'. Ispred udruženja 'Da se zna' 12.10. je svedočila Dragoslava Barzut a sledeće suđenje je zakazan za 26. januar 2021.

(Integralne izveštaje sa navedenih suđenja možete naći na sajtu ŽUC-a)

V Solidarnost sa aktivistkinjama tokom pandemije korona virusa

Od početka pandemije kovid-19 uspostavile smo razne vidove uzajamne podrške i solidarnosti u okviru Mreže ŽUC-a, o čemu je bilo reči u prethodnim izveštajima.

U ovom izveštajnom periodu nastavljena je praksa:

Solidarne podrška aktivistkinjama Mreže ŽUC-a – podela humanitarne pomoći socijalno najugroženijim aktivistkinjama (skromnog obima, u skladu sa mogućnostima).

Solidarne posete aktivistkinjama Mreže – pored navedenih kontakata sa aktivistkinjama Mreže, u ovom periodu posetile smo aktiviste/kinje u sledećim mestima: Leskovac (21. oktobar), Kragujevac, Kraljevo, Kruševac (21. decembar) i Pančevo i Zrenjanin (29. decembar).

DISKUSIONI KRUŽOCI, PREDAVANJA, DEBATE U PROSTORIJAMA

ŽENA U CRNOM – “SREDE U ŽUC-U”

Praksa redovnih diskusionih kružoka, predavanja i zajedničke refleksije o važnim društvenim i političkim pitanjima u zemlji i svetu, nastavljena je i u ovom izveštajnom periodu, u kojem je organizovano trinaest (13) predavanja, debata, predstavljanja knjiga, projekcija filmova u kojima su učestvovala preko 180 osoba.

23. septembar

„Jugoslovenski novi talas u filmu – omaž Sonji Savić

(15.9.1961.-23. 9. 2008). U uvodnom delu Dragan Jovanović, novinar i profesor filozofije osvrnuo se na veoma značajan opus Sonje Savić, jedne od najpoznatijih jugoslovenskih i srpskih glumica, dobitnice velikog broja nagrada. „Sonja je bila glumica ‘novog senzibiliteta’, pripadnica ‘post-Crnog talasa’ a tokom 90-ih zbog svojih kritičkih društvenih, antiratnih stavova bila je marginalizovana i izvan institucija. Bavila se eksperimentalnim pozorištem i video umetnošću, a bavila se i režijom (filmovi ‘Supernaut-Beograd anderground/ underground, ‘Prvi srpski tehno vodvilj’“, naveo je Jovanović. Sonja Savić je bila i antiratna aktivistkinja, učestvovala je i u nekim protestima ŽUC-a. Potom je prikazan dokumentarni film ‘Sonja’ (86 min.) autorke Dragane Kanjevac, u kojoj su o Sonji govorili kolege, reditelji, profesori, prijatelji. Ovom događaju je prisustvovalo 14 osoba.

30. septembar

– razgovor o antiratnom otporu devedesetih

– omaž pobunjenicima protiv rata, dezerterima, prigovaračima savesti, koji su odbili da idu u rat ili su pobjegli sa ratišta. O tome kao i o antimilitarističkom angažmanu ŽUC-a u tom periodu govorila je Staša Zajović. Potom je prikazan „Zaklinjem se“ dokumentarni film autora Nikole Dragovića i Milutina Petrovića. Ovom događaju prisustvovalo je 19 osoba.

7. oktobar

– „**Borbena žalost – Političko disidentstvo i Žene u crnom**“, grčke filozofkinje Atene Atanasiju (Agonistic Mourning – Political Dissidence and the Women in Black, Athena Athanasiou, Edinburgh University Press), prevod knjige su objavile Žene u crnom, septembar 2020. Promocija je organizovana i povodom 29 godišnjice ŽUC-a (9. oktobar 1991.); o knjizi su govorili: Lino Veljak, redaktor prevoda i Daša Duhaček, recenzentkinja. U razgovoru o knjizi su učestvovali i aktivistkinje i aktivisti ŽUC-a; uz učešće **14** osoba.

14. oktobar

„**Uspon i pad demokratije u Srbiji**“, autora - profesora Fakulteta političkih nauka u Beogradu, *Nebojše Vladislavljevića*, u izdanju Arhipelaga 2019.). Uvodne reči: *Lino Veljak, Tamara Spaić* i autor, a razgovor je moderirao *Stefan Milosavljević*. Autor je u ovom delu objasnio dinamiku u odnosu između tranzicione pravde i demokratizacije u Srbiji: o 5. oktobru – rušenju režima S. Miloševića, uzrocima urušavanja demokratskih institucija, porastu autoritarizma itd. Debatu su prisustvovali **23** osobe.

28. oktobar

„**Deset mitova o pornografiji**“ – istoimenu publikacije u izdanju Autonomnog ženskog centra/AŽC predstavili su *Sanja Pavlović, AŽC i Miloš Urošević, ŽUC*. *Miloš Urošević* je prisutne upoznao sa osnovnim ličnostima, delima, događajima i datumima važnim za odnos feminizma prema pornografiji. *Sanja Pavlović* se fokusirala na analizu publikacije „*Deset mitova o pornografiji*“ koje je formulisala švedska grupa *Talita* „sa ciljem povećanja znanja mladih o štetnosti pornografije“, u Srbiji je ovaj kratki priručnik izdao AŽC 2019. godine, za korišćenje u srednjim školama. Promociji i raspravi je prisustvovalo **10** osoba.

4. novembar

„**Crna Gora na raskršću – o aktuelnoj situaciji posle izbora**“

– o utiscima i saznanjima sa diskusionog krugu održanog u Kotoru 25. oktobra sa aktivistima/kinjama civilnog društva, novinarima, članovima akademske zajednice. Učesnici/e navedenog susreta u Kotoru su preneli utiske: Lino Veljak, Fahrudin Kladničanin, Violeta Đikanović i Staša Zajović, *Tea Gorjanc-Prelević, NVO „Akcije za građanska prava“* iz Podgorice koja je istakla da je 'izborna promena, nakon 30 godina, dobru vest', da se zalaže za ekspertsku vladu itd. U veoma žučnoj debati su učestvovali i Vesna Pešić, Dragan Stojković, Senka Knežević, Nastasja Radović a ovom događaju prisustvovalo je **15** osoba.

6. novembar

„**Quo vadis, Aida?**“ – film bosansko-hercegovačke rediteljke i scenaristkinje Jasmile Žbanić. Ova ratna drama prati sudbinu Aide, koja radi kao prevoditeljka za mirovne snage UN u Srebrenici. Kad su srpske oružane formacije okupirale grad, Aidina porodica i hiljade stanovnika traže zaštitu unutar UN kampa. Aida pokušava da spase svoju porodicu od sigurne smrti...Glavne uloge tumače: Jasna Đuričić, Boris Isaković, Izudin Bajrović, Raymond Thirty, Emir Hadžihafizbegović, Boris Ler itd. Premijera filma je održana na festivalu u Veneciji, septembra 2020, a film je odabran i kao bosansko-

hercegovački kandidat za nagradu Oskar.

Zahvaljujući solidarnosti rediteljke Jasmile Žbanić i produkcijske kuće 'Deblokada' Žene u crnom su imale izuzetnu čast da prikažu film u prostorijama ŽUC-a; na projekciji i razgovoru prisustvovalo **17** osoba.

11. novembar

„Treblinka: put u tamu“ („*Into That Darkness*“) – autorke Gite Serenji/ Gita Sereniy. Knjigu je predstavila prof. dr Janja Beč Neumann i smatra da 'ova knjiga spada u sto najvažnijih knjiga o holokaustu'. Knjiga sadrži intervju sa *Francom Štanglom* (1908-1971), komandantom dva logora za eutanaziju (*Harthajm i Benburg*) i dva logora za istrebljenje (*Sobibor i Treblinka*); Štangl je, inače, jedini komandant logora smrti protiv kojeg je vođen sudski proces, nakon što je prijavljen i lociran u Brazilu, istakla je uvodničarka. U ovom razgovoru učestvovalo je **8** osoba.

18. novembar 'Peča'

– predstavljanje knjige u izdanju Akademske inicijative Forum 10, Novi Pazar, 2020. „Peča“ je zbirke intervju sa ženama iz Novog Pazara i okoline koje su bile svedokinje, posredno ili neposredno učestvovala u aktivnostima koje su organizovane povodom sprovođenja „Zakona o zabrani nošenja zara i feredže“ (1951.) u Novom Pazaru, O knjizi su govorili/e: Miloš Urošević, Sajber Vanderlast, Marko Veličković, Lino Veljak, Staša Zajović.

Fahrudin Kladničanin je istakao da je obimna istraživačka građa plod petnaestogodišnjeg intervjuisanja starijih žena iz Sandžaka. U knjizi je objavljeno dvadeset svedočenja, dok autor u svojoj arhivi ima ukupno četrdeset svedočenja, sve žene koje je intervjuisao rođene su u periodu od 1918. do 1938. Promociji je prisustvovalo **14** osoba.

25. novembar

„Lezbejska i gej mreža solidarne mreže/LGSM“– predstavljanje LGSM, o aktivnostima i vrednostima govorili: Daša Stević i Srđan Atanasovski, uz podršku drugih aktivista/kinja LGSM. „Lezbejska i gej solidarna mreža je kolektiv lezbejki, gejeva i biseksualaca/ki oformljena sa ciljem izgradnje LGB zajednice i nove vrste borbe za oslobođenje seksualnih manjina“, LGSM je osnovana krajem septembra 2020. godine, organizuje javne debate, objavljujemo angažovane tekstove, održavamo čitalačke klubove i filmske večeri, a najvažnija aktivnost u budućnosti je kampanja LGB Krov, preko koje želimo da pružimo podršku LGB osobama koje su stambeno ugrožene zbog homofobije, i to oslanjajući se na solidarne donacije“ naglasili su u uvodu. Razgovor je organizovan u okviru 'Kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama' u prisustvu **13** osoba.

2. decembar

– u okviru 'Kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja prema ženama' prikazan je igrani film 'Three Billboards outside Ebbing, Missouri' (2017.), u režiji Martina Mekdonaga, sa Frensis Mektormat u glavnoj ulozi, je priča o jednoj majci koja pokušava da natera lokalnu vlast da radi na otkrivanju ubice njene ćerke. Nakon projekcije kojoj je prisustvovalo **8** osoba razgovaralo se o nasilju nad ženama.

9. decembar

“Priča o Narcisu zlostavljaču: zlostavljanje i književnost” – **Jasmine Ahmetagić**, književne kritičarke, esejistkinje i istraživačice u oblasti književne istorije i teorije.

Uvodničarka je bila književnica i pesnikinja *Danica Vukićević*, koja je objasnila da navedena knjiga sadrži 14 analiza različitih književnih dela na temu zlostavljanja. »Sve analize se bave narcisitičkim poremećajem ličnosti koji, inače, spada u oblast mentalnih poremećaja i njime se bave različite oblasti psihologije i psihijatrije, ali i sociologije, a ovde vidimo kako se ta »dijagnoza« može otkrivati kao osobina literarnih likova u delima domaćih i stranih pisaca«, naglasila je uvodničarka. Aktivisti/kinje ŽUC-a su komentarisale prethodno odabrane eseje. U debati u okviru *‘Kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama’* učestvovalo **16** osoba.

16. decembar

– **„Zlostavljanje“** - projekcija TV drame, adaptacije istoimene pripovetke Ive Andrića, u produkciji RTS-a (2012), režiji Petra Zeca; pripovetka i tv drama svedoče o brutalnom nasilju- bračnom paklu, naizgled srećnoj porodici u očima malograđanske sredine... I ova debate organizovana je u okviru *‘Kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama’*, projekciji i razgovoru nakon učestvovalo je **10** osoba.

(Opširnije izveštaje o navedenim diskusionim kružocima možete naći na sajtu ŽUC-a)

IZDAVAČKA DELATNOST

U ovom periodu objavile smo:

Istraživanje o reproduktivnim i radnim pravima žena u Srbiji

Autorke ove publikacije su profesorke sa odeljenja za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, Ildiko Erdei i Lidija Radulović, dok je statističku obradu anketnih rezultata uradila aktivistkinja Žena u crnom iz Novog Sada, Anđelija Vučurević. Recenzent ove publikacije je profesor sa Filozofskog fakulteta Univerziteta u Zagrebu, Lino Veljak. Publikacija se sastoji od sledećih celina: Predgovor, Istraživanje o reproduktivnim i radnim pravima žena u Srbiji, Analiza empirijskog materijala i Tumačenje rezultata i kontekstualizacija. Publikacija ima 133 stranice, a štampana u 300 primeraka, dizajn je uradila grupa Škart, dok je prelom uradio Studio Čavka.

Atena Atanasiju, Borbena žalost: političko disidentstvo i Žene u crnom

Prevod knjige Athene Athanasiou (*Agonistic Mourning – Political Dissidence and the Women in Black*, Athena Athanasiou, Edinburgh University Press), A. Athanasiou je profesorke na Univerzitetu Panteion

(Social Anthropology and Gender Theory at Panteion University of Social and Political Sciences) u Atini, Grčka.

Knjiga pored uvoda i epiloga ima četiri poglavlja: Žaliti drugačije, Orodnjene bliskosti nacionalističke arhive, Utvarni prostori kontra-sećanja, Politički jezici spremnosti na reagovanje i uznemiravajuća tišina. Knjiga ima 320 stranica, prevela ju je Ana Imširović, a recenzije su uradile profesorke Džudit Batler/Judith Butler (Univerzitet Berkli/Berkeley, Kalifornija) i Daša Duhaček (Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu). Dizajn za knjigu je uradila grupa Škart, a prelom Studio Čavka. Knjiga je objavljena u 500 primeraka.

Videoteka/Žucoteka: grupa za videoaktivizam Žena u crnom

Publikacija donosi popis filmova koje je uradila Grupa za videoaktivizam Žena u crnom od novembra 2009. do septembra 2020. godine, njih 320 koji su razvrstani u 17 tematskih celina. Publikacija ima 44 stranice, uredila ju je Staša Zajović. Dizajn je uradio Đorđe Balmazović, a prelom Zinaida Marjanović.

Video materijali se mogu naći na kanalu Žena u crnom, na youtube.com.

Ženska mirovna agenda 2021. – agenda je posvećena 30 godina angažmana Žena u crnom, Beograd, donosi veoma sažet pregled aktivnosti; agenda ima 168 stranica, prelom i dizajn je uradio Studio Čavka.

Kalendar 2021.

– fotografije sa uličnih akcija Žena u crnom tokom 2020. godine uradio Srđan Veljović, kalendar ima 26 stranica, prelom i dizajn je uradio Studio Čavka.

KAMPANJE, APELI

Pored navedenih inicijativa u ovom izveštajnom periodu, takođe smo pokrenule ili aktivno učestvovala smo aktivno u brojnim kampanjama pre svega u vezi sa zahtevima za suočavanjem s prošlošću – odgovornost za ratne zločine, nasilju nad ženama, protiv represije nad političkim neistomišljenicima; nad izbeglicama.

Stop nasilju u Belorusiji! Podrška nenasilnim protestima!

– u saopštenju od 9.9.2020. ŽUC

izražava punu podršku mirnim, nenasilnim demonstracijama protiv diktatorskog režima u Belorusiji, solidarnost sa nenasilnim otporom žena Belorusije; osuđuje upotrebu brutalne vojne i policijske sile nad građanima i građankama Belorusije, koji/e misle drugačije od vladajućeg režima itd.

Sve za mir, zdravlje i znanje – ništa za naoružanje!

– povodom 21. septembra – Svetskog dana mira, ŽUC upozorava da je "U Srbiji je pandemija kovid 19 je postala izgovor režimu za masovna kršenja ljudskih prava, nezakonito lišavanje slobode,

gušenje nezavisnih medija, političke progone, pojačanu militarizaciju države i društva koja se ispoljava u tome da država – *ulaže u represivni aparat* umesto u civilne svrhe – u policijske snage, ali i u parapolicijske, paravojne, huliganske, batinaške odrede koji sprovode brutalno nasilje i represiju protiv političkih neistomišljenika/ca; *trgovini oružjem u doba korone* za vreme vanrednog stanja, iz fabrika srpske namenske industrije nesmetano je putovalo oružje u zaraćena područja, raznim diktatorskim režimima koji muče i ubijaju civilno stanovništvo u tim zemljama, a izbeglice koje sa Bliskog istoka, bežeći od rata, traže utočište i u Srbiji izloženi su teroru i rasističkoj mržnji; *nasilje nad najranjivijima* poprimilo je dramatične dimenzije: žene, romsko stanovništvo, beskućnici, izbeglice, svi siromašni su najviše pogođeni pandemijom' itd.

Nećemo zaboraviti zločin u Topčideru!

povodom 16 godina od ubistva gardista u Topčideru (5. 10. 2004. – 5. 10. 2020.) ŽUC je upozorio da je istraga i dalje u fazi prekrivičnog postupka'. Ponovljeni su zahtevi državnom vrhu (pre svega ministarstavima policije, odbrane i pravde) da se „odmah prekine sa opstrukcijom istrage ubistva Dragana Jakovljevića i Dražena Milovanovića; da se konačno saopšti prava istina i o ubistvu vojnika, kao i o skrivanju Ratka Mladića u objektima Vojske Srbije; da nadležne institucije kazne sve naredbodavce i počinioce zločina u Topčideru i da se obezbedi pravda za porodice žrtava!“

Stop ratu u Nagorno Karabahu!

– povodom oružanog sukoba ŽUC 'Oštro osuđuje sramotni i kriminalni izvoz oružja proizvedenog u Srbiji, od čega najviše profitiraju izvoznici oružja. Zahtevamo da se ODMAH obustavi izvoz oružja u Jermeniju i Azerbejdžan i da izvoznici oružja budu sankcionisani'. U saopštenju 7.10.2020. ŽUC podržava zahteve za hitnom obustavom

borbenih dejstava i početak pregovora; podržava 'sve koji u Nagorno Karabahu, Jermeniji i Azerbejdžanu, odbijaju mobilizaciju za rat - prigovarače i prigovaračice savesti, dezertere, antiratne aktivistkinje i aktiviste; zajedničku antiratnu izjavu mladih levičara i levičarki Azerbejdžana i Jermenije koji osuđuju oružani sukob, nacionalističku mržnju, militarizaciju a umesto toga se zalažu za miroljubivo rešenje sukoba, dijalog, pravedan mir, solidarnost i suživot'.

Režim i dalje toleriše neonacističko nasilje

– u saopštenju od 15.10.2020. povodom najnovijih napada grupe maskiranih huligana na izložbu stripova „Novo doba“ u Zemunu, ŽUC ukazuje na 'intenziviranje neonacističkih ispada usmerenih na širenje atmosfere straha i nesigurnosti. Činjenica da policija nije reagovala upućuje na saučesništvo režima u zastrašivanju građana/ki Srbije. Pasivnim držanjem policije u ovom slučaju (kao i u nizu sličnih incidenata npr. hajka na predstavu 'Srebrenica. Kad mi ubijeni ustanemo', izložba o zločinu na Tuzlanskoj kapiji u CZKD-u) potvrđuje se osnovanost sumnje da u pozadini takvih napada stoji sam režim, proizašao iz ratova i zločinačke politike 90-ih godina. Protagonisti zločinačke politike koja je kulminirala genocidom u Srebrenici žele da pretvore Srbiju u stanište pokornih podanika/ca'.

„Pamtimo zločin u Sjeverinu“

– povodom 28 godišnjice (22.10.1992.-22.10.2020.) od otmice i ubistva 17 građana Srbije bošnjačke nacionalnosti iz mesta Sjeverin kod Priboja, koje su izveli pripadnici snaga Vojske Republike Srpske (VRS), ŽUC ponavlja da pravda za žrtve Sjeverina nije zadovoljena jer su "sudovi prikriili odgovornost države Srbije, iako je ona utvrđena tokom suđenja" sa zahtevom država Srbije počne sa obeštećenjem preživelih članova porodica žrtava iz Sjeverina. "U ime pravde, u ime dostojanstva žrtava, tražimo od Srbije da uhapsi počinioce, njihove naredbodavce i komandante. Dok se Srbija ne suoči sa tim i svim drugim zločinima počinjenim u naše ime, i dalje će biti sigurna kuća za osuđene ratne zločince i oaza nekažnjivosti", navodi se na kraju saopštenja.

Stop zabrani abortusa u Poljskoj!

– povodom odluke Ustavnog suda od 22. oktobra 2020. o praktično potpunoj zabrani abortusa Žene u crnom i Autonomni ženski centar upozoravaju da navedena odluka predstavlja 'vrhunac višegodišnjeg ženomrzačkog zalaganja vladajuće stranke Zakon i pravda da se abortus u Poljskoj učini nelegalnim' uz punu podršku generalnom štrajku 28.10.2020. i 'feminističkim drugaricama koje su pokrenule proteste, kao i svim poljskim građanima i građankama koji su odlučni u svojoj nameri da spreče klerofašističko zadiranje u osnovna ljudska i ženska prava'.

Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru!

– u saopštenju povodom 29 godišnjice zločina u Vukovaru, ŽUC su ponovile zahteve nadležnim institucijama države Srbije da "utvrde

odgovornost vrha bivše JNA za oružani napad na Hrvatsku i pokrenu sudske postupke za zločin urbicida u Vukovaru; utvrde punu istinu o nestalima otvaranjem arhiva Vojske Srbije i otkriju grobnice hrvatskih žrtava u Srbiji; pokrenu sudske postupke za osnivanje logora i za ubijanje i mučenje hrvatskih civila i vojnika u logorima u Stajićevu, Begejcima, Sremskoj Mitrovici, Aleksincu, Nišu i Beogradu; uvažavaju zahtev Žena u crnom i Art klinike za postavljanje spomen ploča na mestima logora u Stajićevu i Begejcima i podrže druge vidove simboličkih reparacija žrtvama i njihovim porodicama; pokrenu zakonsku zabranu glorifikacije i rehabilitacije osuđenih za ratne zločine počinjene u Vukovaru i svim drugim mestima", naglašava se u saopštenju od 18.11.2020.

Protiv imenovanja Arnoa Gujona/Arnaud Guillon/ na funkciju u Vladi Srbije!

– Vlada Srbije je 26. novembra 2020. godine imenovala Arnoa Gujona za vršioca dužnosti direktora Uprave za saradnju sa dijasporom i Srbima u regionu. Žene u crnom i Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji najoštrije su osudile ovaj sramni postupak i odluku ministra spoljnih poslova Srbije Nikole Selakovića jer 'smatramo da jedan bivši pripadnik ekstremno desničarske organizacije Blok identitaraca, ne bi smeo da se nađe u Vladi Srbije, koja se bar na deklarativnom nivou zalaže za evropske integracije. Gujon je poznat po antimigrantskim stavovima i spremnosti na brutalno nasilje protiv njih. Zbog toga je bio krivično gonjen u Francuskoj, proglašen za nepoželjnu osobu u više evropskih zemalja, a nasuprot tome, Srbija mu je pružila gostoprimstvo, dala mu državljanstvo i zaposlila ga kao funkcionera u Vladi'. ŽUC i Helsinški odbor za ljudska prava traže od Vlade Srbije da po hitnom postupku razreši svih dužnosti Arnoa Gujona, navodi se u saopštenju od 1.12.2020.

Stop ubijanju žena!

– u saopštenju povodom 6. decembra - Međunarodnog dana borbe protiv femicida, ŽUC i Autonomni ženski centar, uz podršku udruženja 'Anima' iz Đulića/BiH naglašavaju da su 'u 2020. godini u Srbiji su od strane partnera ili drugog člana porodice ubijene najmanje 22 žene, a u još 5 slučajeva postoji sumnja da se radi o femicidu. Prema navodima medija, u četiri slučaja nasilje je prijavljivano nadležnim institucijama. Sedam žena ubijeno je nožem, pet sekirom, tri pištoljem, tri su prebijene do smrti, jedna je ubijena automatskom puškom, jedna aktiviranjem bombe, dok su dve žene ubijene na druge načine (polivanjem benzinom i paljenjem, i tupim predmetom). Tokom prethodne decenije u Srbiji su partneri i drugi muški članovi porodice ubili najmanje 330 žena. Naglašavamo „najmanje“ jer je ova statistika zabeležena na osnovu medijskih izveštaja, a ne znamo koliko slučajeva nije dospelo u medije. Nema ni informacija o tome koliko žena je preminulo od posledica dugogodišnjeg trpljenja nasilja. Ni posle decenije rada na ovom polju nije moguće utvrditi rasprostranjenost problema sa kojim se suočavamo'.

Stop policijskom nasilju i kriminalizaciji solidarnosti sa migrantima!

– ‘Najoštrije osuđujemo policijsko nasilje i kriminalizaciju solidarnosti sa migrantima koja se dešava u Šidu (na granici između Srbije i Hrvatske) a eskalirala je pretnjama, nasiljem i privođenjem volonterki i volontera kolektiva No Name Kitchen 12.12.2020. Tog dana je troje volontera NNK, tokom podele hrane ugroženima, napadnuto od strane službenika MUP Srbije. Jedan aktivista je bez osnova priveden u policijsku stanicu i prećeno mu je da će biti podneta krivičnu prijava protiv njega, a drugi je udaren pesnicom u glavu. Podsećamo da je ovo samo jedan u nizu napada na volontere i volonterke ove organizacije i da su u poslednjih nekoliko godina više puta bili izloženi maltretiranju od strane policije, a njihova imovina i sredstva koja su služila za pomoć ugroženima redovno uništavana. U poslednje vreme ovo nasilje je eskaliralo, a većem broju međunarodnih volontera i volonterki je uskraćen boravak i naređeno da napuste Srbiju. Naglašavamo da je pomoć koju su pružali migrantima u vidu odeće ili hrane, često bila jedina pomoć koju su migranti dobijali. Zahtevamo od nadležnih državnih organa Srbije da smesta prekinu sa ovom praksom napada i zastrašivanja i da se procesuiraju pripadnici policije koji su prekoračili svoja ovlašćenja i zloupotrebili svoj položaj u poslednjem napadu, a takođe i u prethodnim napadima’, navodi se u saopštenju 14.12.2020.

Inicijativa za imenovanje jedne ulice u Beogradu imenom Dejana Nebrigića

– 29 decembra 2020. se navršila se 21 godina od smrti Dejana Nebrigića (1970 -1999), gej aktiviste, pacifiste i antifašiste. Dejan je ubijen 1999. godine u dvadeset osmoj godini života. Kao deklarisan antifašista, antinacionalista i antimilitarista, odbio je vojnu obavezu, javno obnarodujući da je homoseksualac, što je u to vreme tretirano kao bolest zbog koje je trajno oslobođen vojne obaveze. Početkom 1992. priključuje se Ženama u crnom, a veoma značajan doprinos antimilitarističko-feminističkom angažmanu Žena u crnom dao je svojim učešćem u pokretanju mreže za prigovor savesti. Od nadležnih institucija se zahteva da se “nekoj od mnogih bezimernih ulica u Beogradu date ime po Dejanu Nebrigiću, jednom od prvih boraca za poštovanje ljudskih prava LGBT osoba, feministi, antifašisti i antimilitaristi” čime bi pokazale da se suprotstavljaju “homofobiji i spreče da diskriminacija drugih i različitih i dalje obeležava stvarnost Srbije”. Na ovaj višegodišnji zahtev zahtev nadležne institucije još uvek nisu odgovorile.

*Izveštaj priredila: Staša Zajović uz podršku: Miloša Uroševića,
Nastase Radović, Nataše Milanović, Ramiza Berbića,
Tomislava Perušića i Violete Đikanović.*

Žene u crnom, Beograd, januar 2021.